

Kf § 49 Bildande samt utvidgande av Lejondals naturreservat i Upplands-Bro kommun*Dnr 2011-000083***Sammanfattning**

Lejondals naturreservat avsattes år 1975 av Länsstyrelsen i Stockholms län för att "med hänsyn till kulturlandskap och områdets växt- och djurvärld, säkra och iordningställa ett naturskönt område av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv". Kommunen fick 2011 statligt bidrag, så kallat "Lokalt naturvårdsprojekt" – LONA, för upprustning av reservatet. I projektet ingick att ta fram en ny skötselplan för området och genom olika åtgärder göra det mera attraktivt för besökare.

Länsstyrelsen har vid flera tillfällen föreslagit att naturreservatet bör bli ett kommunalt naturreservat. Detta eftersom kommunen är en stor markägare i området och då området är av lokalt intresse för naturvården och friluftslivet samt då kommunen redan är förvaltare av naturreservatet och därigenom har det finansiella ansvaret för förvaltning.

Förslaget till beslut innebär att Lejondals naturreservat omförs till ett kommunalt naturreservat. Reservatet utvidgas med de två kommunägda fastigheterna Sveden 1:1 och 1:2 belägna sydväst om Lejondalssjön. Reservatet får moderna föreskrifter, en ny skötselplan fastställs för området och fastigheterna Lilla Tingsviken 1:3 och 1:4 utgår ur reservatet.

Beslutsunderlag

- Tillväxtkontorets tjänsteskrivelse den 30 april 2012
- Länsstyrelsens yttrande den 23 april 2012

Kommunstyrelsens förslag till beslut

1. Lejondals naturreservat förklaras med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) som ett kommunalt naturreservat och utvidgas med fastigheterna Sveden 1:1 och 1:2. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogade beslutskarta, bilaga 1 och med de gränser som slutligen märks ut i fält.
2. Syftet med naturreservatet är detsamma som tidigare, nämligen att "med hänsyn till kulturlandskap och områdets växt- och djurvärld, säkra och iordningställa ett naturskönt område av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv".
3. Meddela föreskrifter med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken för att nå syftet med reservatet. Reservatsföreskrifterna redovisas i bilaga 2. Föreskrifterna C (enligt 30 § miljöbalken) träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.
4. Fastställa ny skötselplan, bilaga 3, för Lejondals naturreservat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
5. Upplands-Bro kommun (org. nr 01-212000-0100) är förvaltare av naturreservatet i enlighet med 2 § förordning (1998:1252) om

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och att ansvaret för förvaltningen delegeras till tekniska avdelningen.

6. Beslut om ändringar i skötselplanen för reservatet delegeras till Kommunstyrelsen.
7. Hemställa hos Länsstyrelsen om att Länsstyrelsen upphäver sina tidigare beslut om bildande av Lejondals naturreservat samt ändring av föreskrifter och fastställande av skötselplan.
8. Reservatet utvidgas med de två kommunägda fastigheterna Sveden 1:1 och 1:2, och att fastigheterna Lilla Tingsviken 1:3 och 1:4 utgår ur reservatet

Jäv

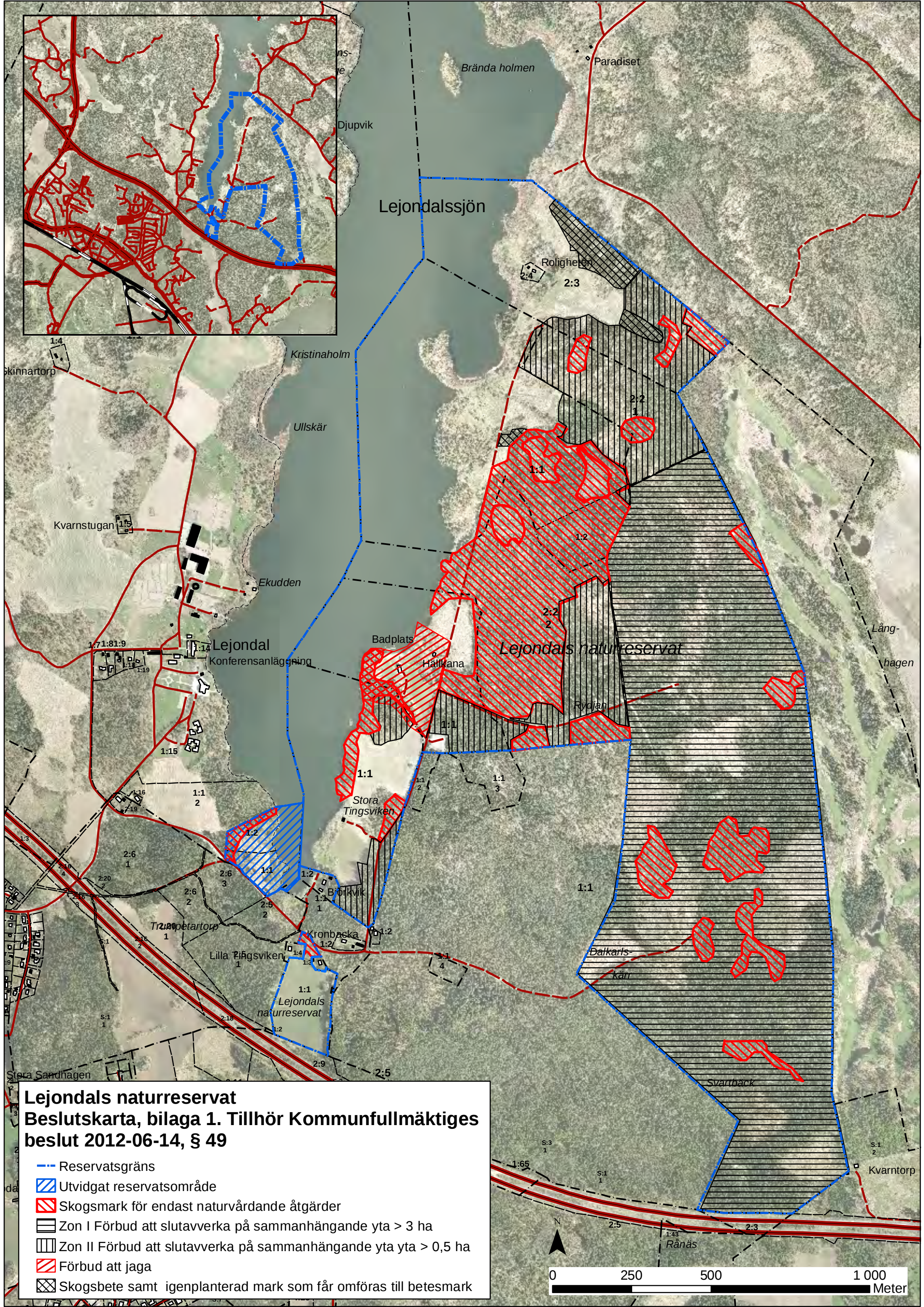
Anders Åkerlind (M) anmäler jäv och deltar inte i beslutet.

Yttrande

Börje Wredén (FP) yttrar sig i ärendet.

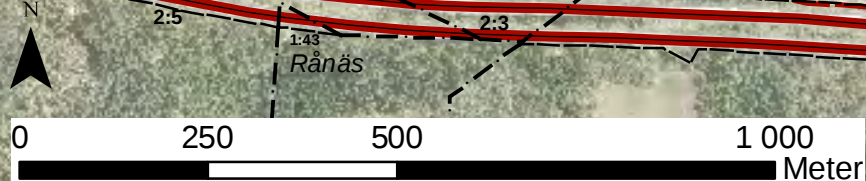
Kommunfullmäktiges beslut

1. Lejondals naturreservat förklaras med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) som ett kommunalt naturreservat och utvidgas med fastigheterna Sveden 1:1 och 1:2. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogade beslutskarta, bilaga 1 och med de gränser som slutligen märks ut i fält.
2. Syftet med naturreservatet är detsamma som tidigare, nämligen att "med hänsyn till kulturlandskap och områdets växt- och djurvärld, säkra och iordningsställa ett naturskönt område av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv".
3. Meddela föreskrifter med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken för att nå syftet med reservatet. Reservatsföreskrifterna redovisas i bilaga 2. Föreskrifterna C (enligt 30 § miljöbalken) träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.
4. Fastställa ny skötselplan, bilaga 3, för Lejondals naturreservat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
5. Upplands-Bro kommun (org. nr 01-212000-0100) är förvaltare av naturreservatet i enlighet med 2 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och att ansvaret för förvaltningen delegeras till tekniska avdelningen.
6. Beslut om ändringar i skötselplanen för reservatet delegeras till Kommunstyrelsen.
7. Hemställa hos Länsstyrelsen om att Länsstyrelsen upphäver sina tidigare beslut om bildande av Lejondals naturreservat samt ändring av föreskrifter och fastställande av skötselplan.
8. Reservatet utvidgas med de två kommunägda fastigheterna Sveden 1:1 och 1:2, och att fastigheterna Lilla Tingsviken 1:3 och 1:4 utgår ur reservatet

Lejondals naturreservat
Beslutskarta, bilaga 1. Tillhör Kommunfullmäktiges
beslut 2012-06-14, § 49

- Reservatsgräns
- ▨ Utvidgat reservatsområde
- ▤ Skogsmark för endast naturvårdande åtgärder
- ▧ Zon I Förbud att slutavverka på sammanhängande yta > 3 ha
- ▩ Zon II Förbud att slutavverka på sammanhängande yta yta > 0,5 ha
- ▨ Förbud att jaga
- ▩ Skogsbete samt igenplanterad mark som får omföras till betesmark

Föreskrifter för

Lejondals naturreservat

Upplands-Bro kommun

§ § §

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller väsentligt ändra byggnads yttre utseende eller användningssätt, undantag gäller dock byggnad för friluftslivet och för reservatets skötsel, se vidare under A 15,
2. anlägga brygga, campingplats, uppställningsplats för husvagnar eller båtar,
3. uppföra mast,
4. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord eller torv,
5. schakta, utfylla, tippa, dika, muddra eller dämna,
6. anordna upplag annat än tillfälligt för jord- eller skogsbrukets behov,
7. inom områden som på bifogade beslutskarta, bilaga 1, anges som ”skogsmark för endast naturvårdande åtgärder” avverka skog eller bedriva andra skogliga åtgärder,
8. inom zon I slutavverka på större sammanhängande yta än 3 ha och inom zon II slutavverka på större sammanhängande yta än 0,5 ha, zonerna framgår av bifogade beslutskarta, bilaga 1,
9. slutavverka på en ny yta utan att skogen på intilliggande föryngringsyta nått minst 1,5 meter i höjd,
10. bryta stubbar och markbereda genom harvning eller plöjning,
11. på naturbetesmark och på skogsmark använda handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel,
12. införa främmande trädslag,
13. plantera igen jordbruksmark (åker- och betesmark) och odla energiskog som exempelvis Salix,
14. jaga inom det område vid Hällkana friluftsgård, som redovisas på beslutskartan, bilaga 1, och i anslutning till markerade motionsspår.

Dessutom är det förbjudet att utan kommunens tillstånd

15. uppföra byggnad som behövs för friluftslivet eller för reservatets skötsel,
16. anlägga väg och parkeringsplats,
17. anlägga stig och vandringsled,
18. dra fram ledning i luft, mark- eller vatten,
19. använda handelsgödsel och kemiska bekämpningsmedel på jordbruksmark,

20. uppföra vindskydd och jaktkoja samt placera jaktorn intill markerade motionsspår.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse för ägaren och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet skall tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Utmärkning av reservatets gränser i terrängen.
2. Uppföra anläggningar/anordningar för allmänhetens friluftsliv som vindskydd, sanitära anordningar, stigar, grillplatser, utplacering av informationstavlor, reservats- och naturstigsskyltar samt att underhålla och sköta befintliga anläggningar och anordningar.
3. Allmänheten ska ha rätt att på fastigheterna Hällkana 1:1, Lejondal 2:2, Stora Tingsviken 1:1, Svarvviken 1:1, Sveden 1:1 och Sveden 1:2 fiska från land med toppknuten lina. Genom fiskekortsförsäljning ska allmänheten också inom nämnda fastigheter ges möjlighet till sportfiske och under vissa villkor visst kräftfiske enligt särskilt avtal med sportfiskeklubben om tillgången på kräftor medger detta.
4. Plockhugga, gallra och röja inom områden, som enligt beslutskartan, bilaga 1, redovisas som ”skogsmark för endast naturvårdande åtgärder”.
5. Skogsbete får ske och igenplanterade betesmarker och åker, som redovisas på beslutskartan, bilaga 1, får restaureras genom avverkning och röjning och återföras till betesmark om det finns tillräckligt med betesdjur. Övriga betesmarker gallras och röjs vid behov samt betas. Befintlig brukad åkermark hålls öppen genom åkerbruk.
6. Dokumentation och uppföljande undersökningar av mark- och vattenförhållanden, av naturvårdsåtgärder inklusive åtgärder för rekreation och friluftslivet samt av djur- och växtarter.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon annat än på anvisad väg,
2. parkera annat än på anvisad plats,
3. övernatta i husvagn eller husbil,
4. elda annat än på anvisade plats,
5. rida,
6. ta med hund som inte är kopplad,
7. ha hund inom badplatsen (inkl sandstrand och bryggor) fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 30 september,

8. inom badplatsområdet vid Hällkana friluftsgård lägga till med båt och att i övrigt förtöja eller lägga upp båt på stranden mer än två dygn i följd på samma plats,
9. tälta mer än två dygn i följd på samma plats,
10. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller att gräva upp växter samt att plocka gullvivor och liljekonvalj,
11. gräva, hacka, borra, spränga, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jord eller sten,
12. utan kommunens tillstånd sätta upp affisch, skylt eller liknande,
13. utan kommunens tillstånd anordna lägerverksamhet, tävlingar, träningar eller liknande för fler än 100 deltagare.

Ovanstående föreskrifter under A och C skall inte utgöra hinder för

- reservatets nyttjande och skötsel enligt fastställd skötselplan
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning
- jakt med löshund
- röjning av siktgator i anslutning till jaktorn
- uttransport av klövvilt med älgdragare eller fyrhjuling
- ridning på anvisad väg/stig i samband med förflyttning av hästar till och från betena
- normalt nyttjande och skötsel av tomtplats
- åtgärder för drift och underhåll av befintliga luftledningar, som t.ex. röjning, avverkning av ”farliga” träd etc. Kommunen ska dock underrättas om planerade åtgärder i god tid innan de utförs.
- inventeringar som utförs på uppdrag av kommunen och som syftar till att öka kunskapen om natur- och kulturvärden i reservatet.

Föreskrifterna under C träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Upplysningar

Artskydd: I reservatet finns arter som är fridlysta enligt artskyddsförordningen. Exempel på sådana arter är blåsippa och nattviol.

Förbud mot motorbåtstrafik: Infördes på Lejondalssjön den 7 april 1992 efter en ansökan från Upplands-Bro kommun ”för att skydda sjön från störningar på fågellivet, för att undvika risk för bullerstörningar samt för att undvika bensin- och oljespill”.

Hur man överklagar: Detta beslut kan överklagas hos Länsstyrelsen i Stockholms län, enligt bilaga.

Skötselplan för Lejondals naturreservat i Upplands-Bro kommun

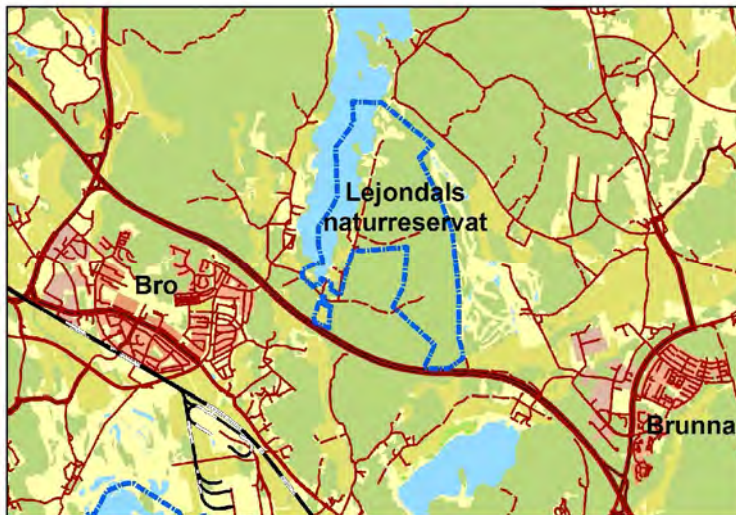

Innehåll

INLEDNING	2
BESKRIVNINGSGDEL	4
1. Syfte med naturreservatet	4
2. Beskrivning av bevarandevärden	4
2.1 Administrativa data	4
2.2 Markslag och naturtyper	5
2.3 Prioriterade bevarandevärden	6
2.4 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning	7
2.5 Områdets bevarandevärden	8
2.6 Källförteckning	17
PLANDEL	18
3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	18
3.1 Skogsmark	19
3.2 Jordbruksmark	22
3.3 Vattenområde	26
3.4 Fornlämningar och kulturhistoriska lämningar	27
3.5 Jakt och fiske	27
3.6 Friluftsliv	29
4. Markering av naturreservatets gräns	34
5. Uppföljning och tillsyn	34
5.1 Uppföljning av skötselåtgärder	34
5.2 Uppföljning av bevarandemål	34
5.3 Tillsyn	34
6. Finansiering	34
7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	34
Bilagor	35

INLEDNING

Lejondals naturreservat ligger i Upplands-Bro kommun, ca 4 km nordost om Bro centrum. Reservatet ligger huvudsakligen öster om Lejondalssjön och är ett naturskönt område med stora skogsarealer, jordbruksmark och strandområden.

Reservat avsattes år 1975 av Länsstyrelsen i Stockholms län för att ”säkra och iordningställa ett område av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv”. (Länsstyrelsens beslut den 10 december 1975, 11.121-1134-73,01-39). Länsstyrelsen beslutade år 1984 om ändring i reservatsföreskrifterna samt fastställde en skötselplan för området. (Länsstyrelsens beslut den 8 maj 1984, 11.211-385-83, 0139). Upplands-Bro kommun var markägare för hela naturreservatet fram till år 1996, då Bro Häradsallmänning blev ägare till skogsområdet i östra delen av reservatet. Upplands-Bro kommun har hela tiden haft huvudansvaret för förvaltningen av reservatet.

Sedan reservatet bildades har Upplands-Bro kommun gjort stora satsningar i området genom byggandet av Hällkana friluftsgård, iordningställande och skötsel av stora gräsytor för bollspel och lek, iordningsställande av badplats med bryggor, anläggande av motionsspår, parkeringsplats etc. Kommunen har också arrenderat ut åkermarken och genom arrende- och nyttjanderättsavtal sett till att betesmarkerna sköts.

Ny kunskap om områdets värden har kommit fram genom Skogsstyrelsens sumpskogsinventering i mitten på 1990-talet och nyckelbiotopsinventering som genomfördes i området år 2010. Kommunen har sommaren 2011 genomfört en översiktlig inventering av odlingsmarkerna. Nya skogsbruksplaner (2009, 2011) har tagits fram för kommunens respektive Bro Häradsallmänningens mark. Dessa ger en aktuell bild av bl.a. skogens ålder och trädslagsfördelning.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade (2010-03-03, dnr 10/2031) att anta förslaget till skötsel av kommunens skogsinnehav med ny skogsbruksplan för åren 2010 - 2018 som underlag. Beslutet innebär för kommunens skogsinnehav i Lejondals naturreservat att merparten av skogen ska skötas som rekreationsskog medan

några mindre skogsområden och bl.a. strandskogarna ska skötas med naturvård som mål.

Upplands-Broleden går in i naturreservatet och vänder uppe vid Hällkana friluftsgård. Reservatet ligger strategiskt till mellan Kungsängen Golf Club och Lejondals slott.

Kommunen ansökte år 2011 hos Länsstyrelsen om och fick statligt bidrag, så kallat "Lokalt naturvårdsprojekt" – LONA, för upprustning av reservatet. Projektet omfattar en ny skötselplan, en "ansiktslyftning" för att göra området mer attraktivt för rekreation och friluftsliv samt att naturreservatet blir ett s.k. kommunalt naturreservat.

Skälet till att reservatet görs om till ett kommunalt naturreservat är att kommunen är en stor markägare i området, att området är av lokalt intresse för naturvården och friluftslivet och slutligen och inte minst för att kommunen redan är förvaltare av naturreservatet och därigenom har det finansiella ansvaret för denna förvaltning. Kommunerna fick samma möjlighet som länsstyrelserna att bilda naturreservat i och med miljöbalken (1998:808). Denna möjlighet saknades år 1975 när Lejondals naturreservat bildades.

Reservatet utvidgas med de kommunägda fastigheterna Sveden 1:1 och 1:2 p.g.a. de naturvärden som dokumenterats i detta område. Reservatet upphävs för fastigheterna Lilla Tingsviken 1:3 och 1:4.

Gällande skötselplan från år 1984 är i flera avseenden inte längre aktuell. Det är skälet till att ny skötselplan behövs för reservatet. Samtidigt moderniseras och ändras reservatsföreskrifterna på vissa punkter. I ett beslut om bildande av naturreservat ska en skötselplan ingå.

Skötselplanen ska vara ett praktiskt program för förvaltning, planering och genomförande av skötselåtgärder samt för dokumentation och uppföljning. Skötselplanen styr reservatsförvaltarens skötselåtgärder inom området.

Skötselplanen innehåller en beskrivningsdel som följs av en plandel. Beskrivningsdelen redogör för administrativa data och bevarandevärden inom reservatet. Plandelen redovisar bevarandemål och skötselåtgärder samt anvisningar för dokumentation och uppföljning.

Skötselplanen bör ses över förslagsvis efter 10 år och vid behov revideras om det bedöms nödvändigt för att för att nå syftet med reservatet

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att med hänsyn till kulturlandskap och områdets växt- och djurvärld, säkra och iordningsställa ett naturskönt område av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv.

Syftet ska tryggas genom att:

- Reservatet ska bli mer attraktivt och tillgängligt för rekreation och friluftsliv. Hällkana friluftsgård med badplatsen, parkeringen och motionsspåren ska även fortsättningsvis utgöra baspunkten i området för såväl sommar- som vinteraktiviteter. Tillgängligheten till reservatets övriga delar ska förbättras genom markerade leder/stigar, vindskydd utmed stranden, informationstavlor, naturstig etc. Marknadsföringen av reservatet ska också förbättras.
- Skogsmarkens värde för rekreation och friluftsliv och för den biologiska mångfalden ska bevaras samt ska öka i delar av reservatet. Jordbruksmarken sköts genom åkerbruk och bete för att bevara det öppna landskapet och dess hävdberoende biologisk mångfald. Kattfot, jungfrulin, brudbröd, slätterfibbla, nattviol och ängsskära är exempel på arter i området som är beroende av bete och/eller slätter. Den rika vårfloran med bl.a. tibast, gullviva, liljekonvalj och blåsippor ska gynnas. Vidare krävs att Lejondalssjöns vatten är av god kvalitet för bad och att vattenområdet vid badplatsen och vid badhällarna hålls fria från vattenvegetation.
- Fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar ska vårdas och ”lyftas fram” i informationen om området.
- Djurlivet är en viktig del i besökares naturupplevelse. Viltvården och jakten ska därför bedrivas med hänsyn till detta.
- Allmänheten ska ha möjlighet att bedriva enklare form av fritidsfiske.

2. Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Namn	Lejondals naturreservat
Kommun	Upplands-Bro kommun
Läge	Naturreservatet är huvudsakligen beläget öster om Lejondalssjön, ca 4 km nordost om Bro centrum
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken
Kartor	Topografiska kartan/Gröna kartan Uppsala 11I SV Ekonomisk kartan: 118 01 (11I 0b)

Fastigheter	Hällkana 1:1, Lejondal 2:2, Svarrviken 1:1 och 1:2, Lilla Tingsviken 1:1, Stora Tingsviken 1:1, Tång 2:3 och 2:4, Sveden 1:1 och 1:2 samt del av Bro Häradsallmänning 1:1
Marksamfälligheter	Tång S:2 - Väg på fastigheten Tång 2:3. Tång FS:3 Fiske i Lejondalssjön på fastigheten Tång 2:3 .
Servitut, ledningsrätt, vägrätt	Lilla Tingsviken 1:3 har vägservitut på Lilla Tingsviken 1:1 Tång 2:4 har servitut för brygga och gångväg på Tång 2:3. Tång 2:4 har vägservitut på Tång 2:3, Hällkana 1:1, Lejondal 2:2 och Svarrviken 1:1 Bro Häradsallmänning 1:1 har vägservitut på Hällkana 1:1 och Lejondal 2:2. Sveden 1:2 har vägservitut på Sveden 1:1. Stora Tingsviken 1:2 har vägservitut (oregistrerad) på Stora Tingsviken 1:1. "Osäkert läge". Servitut kraftledning på Stora Tingsviken 1:1, Hällkana 1:1 och på Bro Häradsallmänning 1:1. Källa: Lantmäteriets fastighetsutredning 2012-04-02, dnr AB12791. Kungsängens Golf Club har en pumpstation med intagsledning samt tryckvattenledning på fastigheterna Hällkana 1:1, Stora Tingsviken 1:1, Lejondal 2:2 och Bro Häradsallmänning 1:1.
Area därav landarea	311 ha 255 ha
Markägare	Upplands-Bro kommun (flertalet fastigheter), Bro Häradsallmänning (Bro Häradsallmänning 1:1). Magnus Carlberg och Magdalena Skarp äger Tång 2:4
Reservatsförvaltare	Upplands-Bro kommun

2.2 Markslag och naturtyper

Markslag och naturtyper	Areal (ha) avrundade siffror
Skogsmark	
- Produktionsskogsbruk	118
- barrskog, tall/gran, lövrik	
- Naturvårdsinriktat skogsbruk	37
- barrskog, tall/gran, lövrik	
- Naturvård – orört/skötsel	51
- äldre/gammal skog	37
- hällmarker	6
- sumpskog/våtmark	8
- talldominerad strandskog	ingår i 37
- lövdominerad strandskog	ingår i 37

- hasselbestånd	
Betad skog	3
Jordbruksmark	40
- åkermark	10
- bete på tidigare åkermark	11,5
- trädklädd och öppen naturbetesmark	18,5
- åkerrenar, bryn, diken	
Tomtmark och Hällkana friluftsgård	4 ha
Vägar och parkeringsplats	2 ha
Öppet vatten inkl vassområden i grunda vikar	56 ha
Totalt	311 ha

2.3 Prioriterade bevarandevärden

Prioriterade bevarandevärden	
Friluftsliv	Hällkana friluftsgård, stor parkering, elljusspår/motionsspår, bastu, duschar, lokaler för uthyrning till möten, läger, dagkolloverksamhet etc., boll- och lekplaner, iordningställd badplats med bryggor, grillplatser, Lejondalssjön för bad, paddling, skridskoåkning, sportfiske, skidåkning. Upplands-Broleden. Stora skogsmarker för strövande, svamp- och bärplockning hållmarker och vintertid för skidåkning. Vackra ofta tallbevuxna hållmarker. Strandområdet med badklippor omväxlande med strandskogar och betesmarker. Närheten till Bro Centrum och Kungsängen Golf Club.
Marks lag	Skogsmarken, jordbruksmarken, vattenområdet.
Naturtyper	Den äldre barrskogen, sumpskogarna, hållmarkerna, lövbestånden med grov asp och strandlövskogen, hasselbestånden, naturbetesmarkerna, artrika åkerbryn och vägrenar, vatten.
Strukturer	Olikåldriga, flerskiktade skogar. Grova, gamla barr- och lövträd, död ved, hydrologiskt intakta sumpskogar, välskötta naturbetesmarker, artrika åker- och vägrenar, vegetationsfri vattenzon intill badplatsen och badhällar samt myrstackar.
Arter	Matt- och revlumner, gammelgranslav, fjälltaggsvampar, reliktböck, hassel, underviol, kattfot, jungfrulin, nattviol, brudbröd, ängsskära, slätterfibbla,

2.4 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

2.4.1 Historisk användning

Den historiska markanvändningen i Lejondals naturreservat kan följas på kartor från 1600-talet och framåt. Information om den historiska markanvändningen är lättillgänglig i boken "Det hände i Upplands-Bro En hembygdsbok" av Börje Sandén (1984). Av Sandéns beskrivning framgår att den äldsta kända kartan över Bro-området är från 1697 är gjord för att visa Bro Häradssallmännings utsträckning, som då var större än nu. Skogen användes för gemensamt bete och för "vedbrand och gärdsléfång". Enligt Häradsekonomiska kartan från 1860 utgjorde en inte obetydlig del av den lågt belägna skogen i östra delen av naturreservatet "mossar och kärr". En stor del av denna skogsmark har därefter dikats.

Enligt muntlig uppgift (J. Tiefensee, 2011) betalades åtminstone delar av skogen fram till mitten av 1900-talet. Häradsekonomiska kartan visar att de bördigare jordarna av huvudsakligen glaciallera var uppodlade. Av de arter, slätterfibbla och ängsskära, som idag finns i delar av naturbetesmarken kan slutsatsen dras att här bedrevs ängsbruk för produktion av vinterfoder (slättermark). Detta verifieras också av häradskartan, som redovisar äng i västra delen i anslutning till åkermarken. Av den ekonomiska kartan från 1951 anges samtliga åkermarker intill Hällkana och norrut i reservatet samt vid Rydjan som "betesmark som varit åker".

Några decennier därefter har viss betesmark på tidigare åker planterats igen och där finns idag tät barrskog. Det gäller framförallt vid Rydjan men också den östligaste delen av åkermarken öster om Roligheten. Man kan också se igenplanterad odlingsmark på ett område öster om Björkvik.

Här finns rester av gamla bosättningar/torp på Sveden, Stora Tingsviken, Rydjan och Svarrviken. Gammal bebyggelse finns kvar vid Hällkana och Roligheten.

Uppströms bäcken, som mynnar i Svarrviken, finns rester av grunden till en gammal såg och ytterligare längre upp utmed bäcken en fördämningsvall.

2.4.2 Nuvarande användning

Idag används området, som blev naturreservat år 1975, för rekreation och friluftsliv, jordbruk, skogsbruk och jakt.

Stora landskapsvårdande insatser gjordes av Skogssällskapet i de strandnära trädbevuxna betesmarkerna och hagmarkerna redan innan området blev naturreservat. Matjordstäkt har skett på gammal åkermark.

Upplands-Bro kommun har gjort omfattande insatser för att göra området mera tillgängligt för rekreation och friluftsliv; framför allt genom anläggandet av en stor parkeringsplats, genom byggandet av Hällkana friluftsgård med tillhörande motionsspår, bollplaner och badplats. Upplands-Broleden passerar naturreservatet.

Jordbruket sker genom åkerbruk och bete. Avtal om jordbruksarrende finns för ca 20 ha betesmark vid Roligheten och Svarrviken och för ca 8 ha åkermark vid Lilla Tingsviken och Stora Tingsviken. Nyttjanderättsavtal finns för sammanlagt ca 3 ha hästbete fördelat på tre fällor norr om Hällkana och två betesfällor på Sveden. Miljöstöd till betesmarker och för ekologisk produktion har söpts och beviljats.

Skogsbruk i området bedrivs med vissa begränsningar enligt reservatsbeslutet.

Jakt sker i området med undantag för närområdet kring Hällkana friluftsgård. Avtal om jaktarrende finns.

Fisket i sjön har arrenderats av Bro Sportfiskeklubb. Allmänheten erbjuds möjligheter att bedriva visst sportfiske.

Den bebyggelse som finns i naturreservatet finns på Roligheten (privatägd), Hällkana friluftsgård och torpet Hällkana som hyrs ut till Friluftsfrämjandet för deras verksamhet samt två ekonomibyggnader i form av en mindre lada vid Stora Tingsviken och en större vid Lilla Tingsviken.

Vatten leds från Lejondalssjön till Kungsängen Golf Club för bevattning av golfbanan. Tillstånd lämnat av Stockholms tingsrätt, Vattendomstolen. Dom 1991, VA 59/89.

2.5 Områdets bevarandevärden

2.5.1 Kulturhistoriska bevarandevärden

Spåren från den historiska markanvändningen utgör de kulturhistoriska värdena. En genomgång av riksantikvarieämbetes (RAÄ) register över fasta fornlämningar och övrig kulturhistorisk lämning visar att totalt 11 objekt redovisas för naturreservatet.

Fast fornlämning Lämningstyp	Kategori och beskrivning
Bro 1291:1 Stensättning	Från bronsålder, järnålder. Ca 13 m i diameter, ca 0,75 m hög. Enligt beskrivning 1979: Kraftigt övermossat. Tätt beväxt med träd.
Övrig kulturhistorisk lämning Lämningstyp	
Bro 10:1 Träindustri	Såg/sågverk. Rester av stenmurar på båda sidor om bäcken som rinner mot VNV. Murarna är 1-3,5 m höga och intill 1,5 m "tjocka". Längs bäcken en 2 m bred ränna mellan murarna. Enligt en uppgift i RAÄ:s register var sågen i bruk till 1901.
Bro 104:1 Fornlämningsliknande lämning	Tre runda stensättningar; 4, 3 och 3 m i diameter.
Bro 108:1 Fyndplats	På platsen har hittats en stenyxa
Bro 117:1 Fornlämningsliknande lämning	Kraftigt övermossad rund stensättningsliknande lämning, ca 3 m i diameter.
Bro 147:1 Lägenhetsbebyggelse	Husgrund. Grundstenar och tegelflis. Spisröse. Rester av torpet Rydjan.
Bro 148:1 Ristning	32x 24 cm. Initialer och årtal: J E P 1731, 7 m SV om torpstugan.
Bro 189:1 Fornlämningsliknande lämning	4 x 2 m övermossad stensättningsliknande lämning
Bro 241:1 Lägenhetsbebyggelse	Bebyggelselämningar. Grundstenar och spisrösen. Beväxt med fruktträd och syren. Rester av torpet Svarrviken
Bro 235:1 Lägenhets-	Bebyggelselämningar. 2 husgrunder och 1 källare. Torpet Sveden

SKÖTSELPLAN

Dnr

2011-000083

2012-06-14

bebyggelse	
Bro 251:1 Fyndplats	På platsen har hittats en holkyxa av brons.

Dessa redovisas på kartan nedan.

Dessutom tillkommer alla de "levande fornminnen" i form av de växter som finns kvar i området och som indikerar den historiska markanvändningen.

2.5.2 Biologiska bevarandevärden

~~Skogslandskapetets värden~~ är knutna till områdets omväxlande topografi, de äldre bestånden av granskog, de gamla tallarna, som ofta står som överståndare/fröträd, sumpskogarna och de små våtmarkerna, aspbestånden, några hasselbestånd, äldre grova sälgar, de lövrika strandskogarna, hållmarkerna med sina lavtäcken och den stora mängd av myrstackar, som förekommer framför allt i skogen. Skogsstyrelsens sumpskogs- och nyckelbiotopinventeringar resulterade i att en nyckelbiotop pekades ut i den betade lövskogen i norra delen av reservatet. I övrigt är det merparten av strandskogarna, några mindre sumpskogar och några äldre skogsbestånd som noterats som "objekt med naturvärden". Objekten redovisas på kartan på sidan 9. I tabellen nedan ges en sammanfattning av Skogsstyrelsens inventering.

Nyckelbiotop Biotoptyp	Nr	Areal ha	Beskrivning
Betad skog	6.1	2,6	Betad skog. Gamla lövträd med grov asp, ask, klibbal, björk. Blåsippa, storrams, underviol, reliktböck, kandelabersvamp.
Objekt med naturvärden Biotoptyp			
Skogsbete	7	5,3	Gamla tallar. Asp, björk och klibbal. Talticka, reliktböck, blåsippa.
Tallskog	8	21,5	Gammal tall. Gran uthuggen till stor del. Död ved i torra träd och lågor. Hålträd av asp och björk. Höllar och fuktiga partier ingår. Råvticka.
Å eller bäckmiljö	9	1,2	Meandrande litet bäckdråg. Trädporcella.
Lövsumpskog	10	0,8	Sumpskog med träd på socklar. Al och björk dominerar. Döda träd och lågor. Kållpraktmossa, gammelgranslav.
Tallskog	11	2,1	Hållmarker med tall som dominerar. Äldre tall med pansarbark. Talticka, reliktböck.
Ädellövträd	12		En medelålders ek. Guldcremla, svart trolldruva, blåsippa.
Barrblandskog	13	0,3	Gammal tall och gran. Reliktböck.
Blandsumpskog	14	2,1	Kårr med delvis kållpåverkan. Gran dominerar. Partier med tall, björk och klibbal. Rårsvepemossa, kantvitmossa
Blandsumpskog	15	0,6	Kårr som domineras av gran. Tall, björk och klibbal finns. Skårmstarr, bronsjon.
Blandsumpskog	16	0,8	Kårr med tall, gran, klibbal och björk. Rårsvepemossa, gammelgranslav.
Blandsumpskog	17	0,9	Gran och tall dominerar. Inslag av björk och klibbal. Långflikmossa, vedtrappmossa, gammelgranslav.
Tallskog	18	0,2	Dunge med grova gamla tallar. Liten spiklav.

SKÖTSELPLAN

Dnr

2011-000083

2012-06-14

Barrblandskog	19	1,4	Strandskog med rik trädslagsblandning av al, björk och tall och enstaka alm, ask och asp. Svart trolldruva, liten spiklav.
Totalt		39,8 ha, varav 4,4 ha ligger på Bro Häradsallmänningens mark	

På kartan på sidan 12 redovisas resultatet av Skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper.

Därutöver bedöms ytterligare ca 14 ha av kommunens skogsinnehav i reservatet ha höga värden för rekreation och friluftsliv p.g.a. skogens ålder och förekomsten av delvis tallbeväxta hållmarker.

Därutöver har i den nya skogsbruksplanen för Bro Häradsallmänningens mark pekats ut för ytterligare fyra mindre områden som föreslås undantas från skogsbruk p.g.a. naturvärden. Det handlar om ett mindre bestånd med gammal tall (avd 3¹), yngre lövsumpskog (avd 10), tallbevuxen hållmark (avd 29) och en olikåldrig barrdominerad sumpskog (avd 41) på sammanlagda arealen 3,9 ha. Dessa fyra avdelningar är redan undantagen areal enligt liggande FSC-certifiering.²

¹ Avdelningsnumren återfinns i Skogsbruksplanen (2011) för Bro Häradsallmänning

² *Forest Stewardship Council*, skogscertifiering som innebär miljöanpassat, socialt ansvarstagande och ekonomiskt livskraftigt bruk av skogen

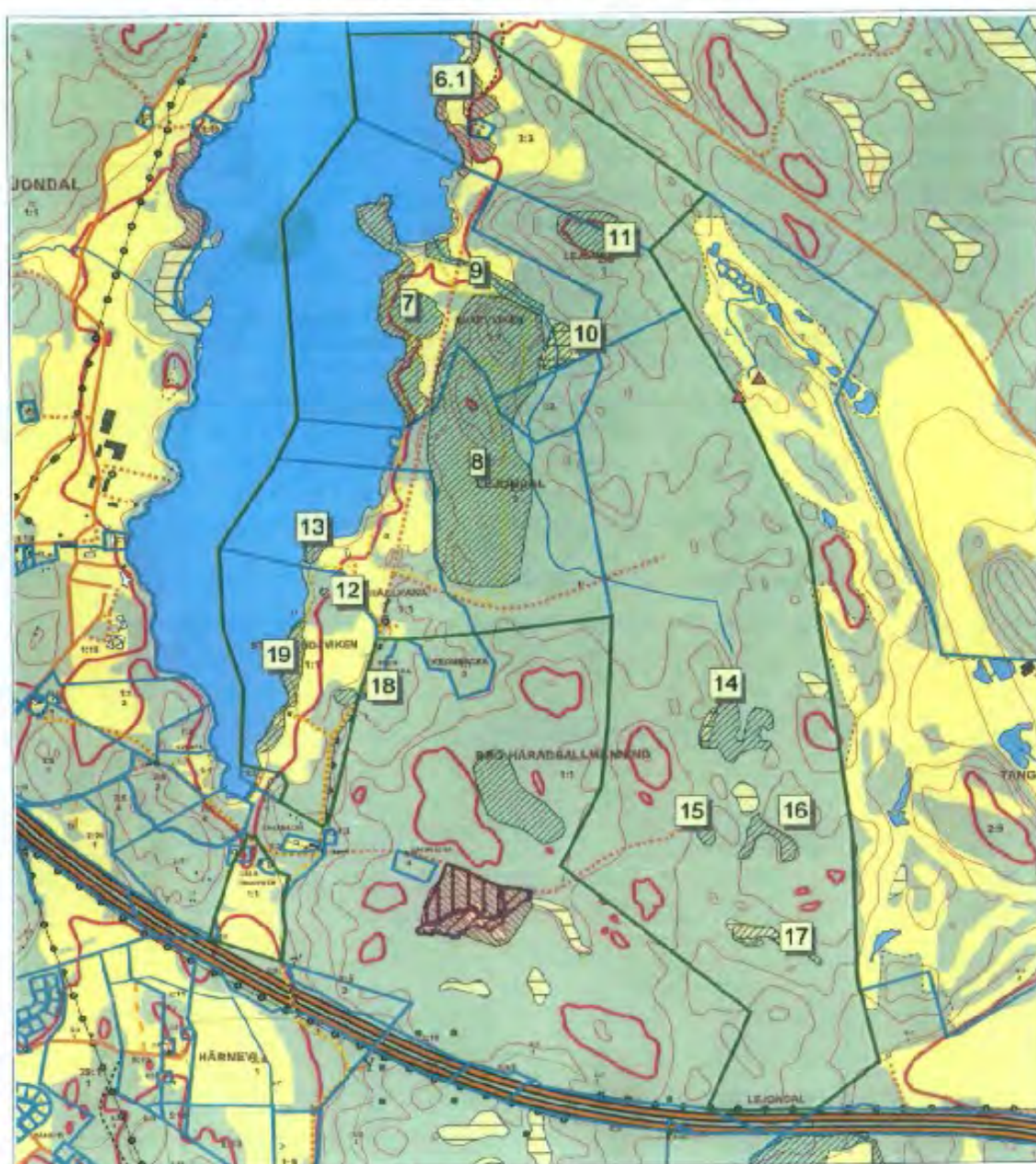

SKOGSSTYRELSEN

Karta 11| 0b

utskriftsdatum 2010-12-01

NYCKELBIOTOP/NATURVÄRDESOBJEKT

0 200 400 600 800 1000 Meters

1:15000

Kartans bakgrundsmaterial är utgått kartmaterial. Copyright © Lantmäteriet 2005 Dnr:MB2005/70

Jordbrukslandskapetets biologiska värden är beroende av att odlingsmarkerna brukas på traditionellt sätt. Det handlar om att bruka åkermarken på ett miljöanpassat sätt, vilket idag sker genom ekologiskt åkerbruk, att hävda artrika åkerbryn och vägrenar genom jordbrukslandskapet och att hävda betesmarkerna genom bete. Under sommaren 2011 genomförde kommunen en översiktlig inventering av betesmarkerna och åkerbrynen. Inventeringen skulle ligga till grund för den nya skötselplanen. I de nationella ängs- och betesmarks-inventeringar, som genomförts i landet under 1980-1990 talet och nu senast i början på 2000-talet, har odlingsmarkerna i Lejondals naturreservat inte pekats ut som värdefulla i det sammanhanget. Sammanfattningsvis kan konstateras att några större sammanhängande arealer av biologiskt rika öppna naturbetesmarker inte finns. Men inventeringen visade att det finns små pärlor här och där med sådana arter som indikerar långvarig hävd av äldre typer av fodermarker/naturbetes-marker/ ängar. Exempel på sådana arter är jungfrulin, ängsskära, kattfot, nattviol och brudbröd. I de högre belägna tallbevuxna betesmarkerna intill Lejondalssjön finns allmänt förekomst av slätterfibbla.

I tabellen nedan ges en sammanfattning av inventeringen. På kartan på sidan 15 redovisas de intressanta områdena, som hyser arter som är beroende av öppethållande genom beteshävd och/eller slätter.

Naturbetesmark Övrig betesmark	Nr	Areal ha	Beskrivning
Igenväxt och skogsplanterad naturbetesmark	1		35-40-årig plantering med gran öster om stigen till Paradiset. Inslag av hållmarker. Små ekar, måbär, olvon. Hassel ökar mot stigen. Natt och dag, ängskovall, getrams, liljekonvalj. Väster om stigen hasselbestånd, grov asp, björk, ask, askföryngring, lundartad vegetation, vårärt, underviol, gullviva, natt och dag, tibast, spenört, trolldruva. Området betas inte.
Trädklädd betesmark	2		Betad och relativt öppen mark . Frisk- och torrängsvegetation. Flera hävdberoende arter.
Trädklädd betesmark	3		Se nyckelbiotop 6.1. I detta område finns den största förekomsten av ask i reservatet. Fältskiktet är lundartat i strandområdet. Ormbär, storrams. På de högre belägna delarna gullviva, liljekonvalj, blåsippa. Lövföryngring/sly. På hållmarken norr om Roligheten tall, en, rönn, getrams. liljekonvalj.
Öppen naturbetesmark	4		5 delområden. Solexponerade små partier av artrika torra-friska låglandsgräsmarker. En, nypon, jungfrulin, brudbröd, prästkrage, liten blåkllocka, gråfibbla, rödklöver, bockrot, ängskovall, gulmåra, vitmåra, rödklint, nattviol, vårbrodd, darrgräs, daggkåpor, blodrot, smultron etc. Gul fetknopp och liten fetknopp.
Trädklädd betesmark	5		Se nyckelbiotop 7. Lövdominerat med al på de lägre partierna. Asp och hasselbestånd. Grova gamla tallar. Storrams, blåsippa, liljekonvalj. Mot udden ett öppet parti

SKÖTSELPLAN

Dnr

2011-000083

2012-06-14

			kring en stor, övergiven (?) grillplats med bänkar. Dåligt betat. Piprör.
Trädklädd betesmark	6		Se nyckelbiotop 7. 2 delområden. I södra delobjektet tall, björk och asp. I de mer öppna partierna artrika torra-friska låglandsgräsmarker med bl.a. vildrosor, slånbär, en kattfot, ängsskära, ängskovall, stor och liten blåklocka, vårbrodd, jungfrulin, skallra (ej artbestämd), brudbröd, gulmåra, vitmåra, rödklöver, daggekåpor, ärenpris, gökärt, smultron, blåsuga, blåsippa, gullviva. Slätterfibblan förekommer allmänt där tall dominerar. I norra delobjektet dominerar tall i trädskiktet. Här finns också slätterfibbla samt jungfrulin i öppna partier.
Betesmark på tidigare åker			Dessa marker betas idag med hästar. Enligt muntlig uppgift har matjordstakt bedrivits under 1960-70-talen. Där matjorden har tagits bort har åkermarken utarmats, vilket kan vara förklaringen till att hävdberoende "naturlig" vegetation vandrar in, som buskmåra, rödklöver och skallra (ej artbestämd). På de betade åkrarna utmed vägen norr om Hällkana friluftsgård dominerar högväxande gräs som timotej och ängskavle.
Igenväxande betesmark	7		Betesmarken hyser hävdberoende arter. Fortsätter igenväxningen av träd och buskar utarmas dessa arter.
Igenväxande betesmark	8		Betas inte. Gammalt, delvis förfallet fårstängsel. Gammal asp, tall, sälg, aspsly, gran vandrar in. En, nypon. Delvis artrika torra-friska låglandsgräsmarker samt hällmark.
Igenväxande betesmark	9		Bevuxen med ca 50 årig lövskog, björk, asp, någon ek. Enar, nypon. På solexponerade partier närmast åkern finns delvis örtrika ängssamhällen.
Igenväxande betesmark	10		Den betade åkermarken omges av igenväxande odlingsmarker och strandskogar. Det finns en odlingslott med dominans av jordgubbar och ogräs som åkertistel/älgört. Här finns en grov ek och stora askar och utmed stranden grova lindar. Lämningar av bebyggelse finns. På solexponerad mark utanför åkermarken finns fragment av örtrika ängssamhällen.
Artrika bryn			Dessa är ofta artrika och hyser många av de arter som är helt beroende av skötsel i form av slätter eller bete. Det är prästkrage, rödklöver, blåklocka, gulmåra, vitmåra, rödklint för att nämna några exempel.

Karta över jordbrukslandskapets biologiska värden finns på sidan 15. Kartunderlaget utgör 1951 års ekonomiska karta.

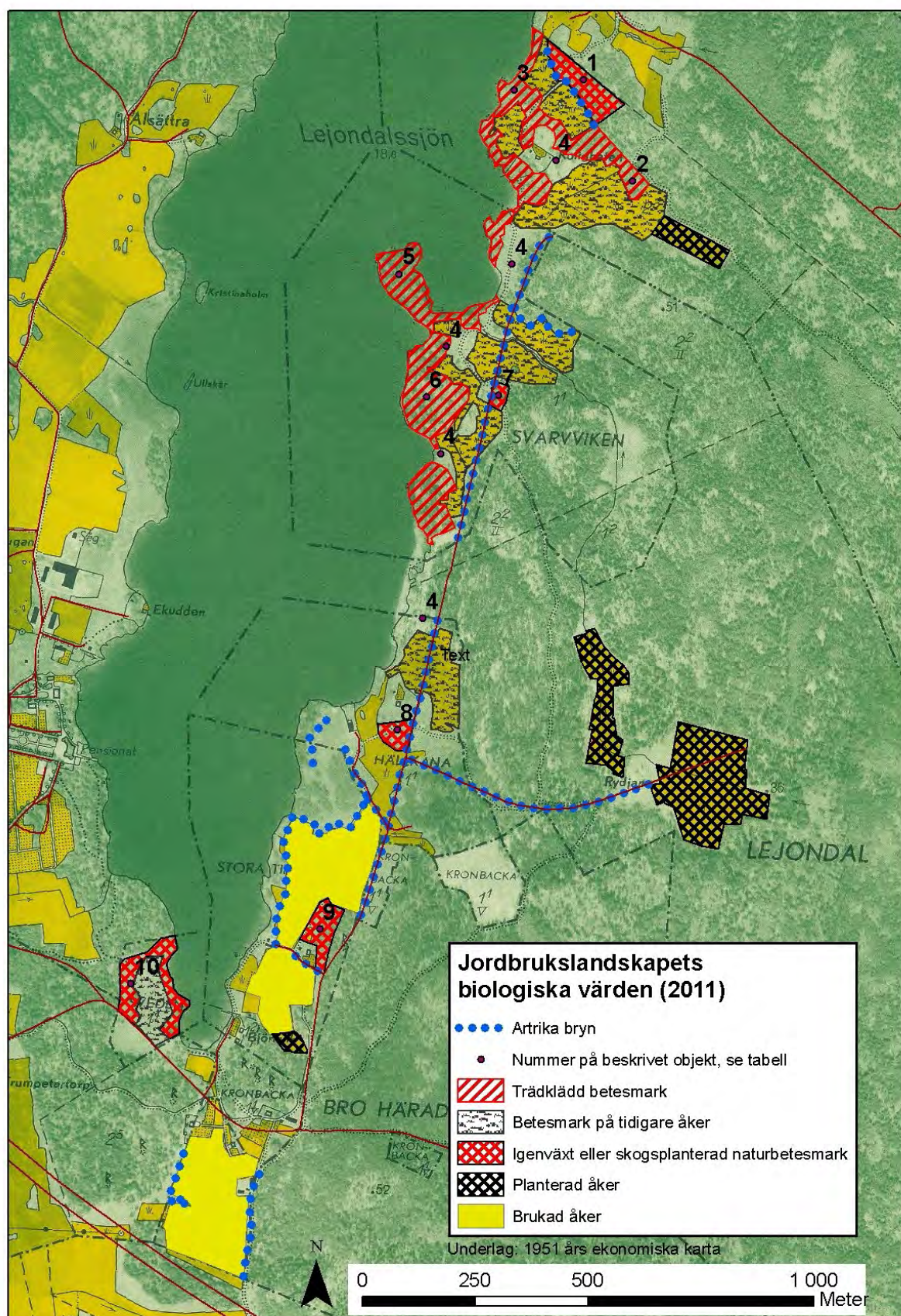

SKÖTSELPLAN

Dnr

2011-000083

2012-06-14

Fridlysta växter

Blåsippan som är helt fridlyst i Stockholms län finns allmänt i reservatet. Här finns också allmänt gullviva och liljekonvalj som enligt fridlysningsbestämmelserna för Stockholms län inte får grävas upp eller plockas för försäljning. För reservatet föreslås att förbud införs mot att plocka gullviva och liljekonvalj.

Matt- och revlumner, som finns på några lokaler i den äldre skogen, omfattas också av förbudet att gräva upp eller plocka för försäljning.

Orkidéer är fridlysta i hela landet. Nattviolen i området omfattas därför av detta skydd.

Noteringar i övrigt

Vass och säv bildar vegetationsbälten på flacka sedimentbottnar i vikar som ligger i lä. Vid exponerade stränder vid berghällar och uddar saknas sådan vegetation helt eller förekommer sparsamt. Vattenpilört finns, bl.a. intill och norr om badplatsen.

Tibast förekommer på ett flertal lokaler i reservatet. Vit fetknopp finns i stora bestånd på några berghällar.

Kulturväxter som syrener och krusbär finns i anslutning till de gamla byggnadslämningarna vid Sveden, Svarvviken och Rydjan. Trädgårdsväxter som exempelvis taklök har spridit sig på hållar bakom ekonomibyggnaden/ladan vid Stora Tingsviken, på hållar vid torpet vid Hällkana och vid Roligheten. På tomten vid Stora Tingsviken, där bostadshuset brann ned på 1980-talet, finns en rad olika trädgårdsväxter, bl.a. syrener, plommonträd, kaprifol, jordgubbar, taklök m.m.

2.5.3 Geovetenskapliga bevarandevärden

Berggrunden utgörs framför allt av granodiorit men även av plagioklasporfyr/dacit. I södra delen mot Kvarntorp finns förgnejsad plagioklaskvartsit. Delar av skogsmarken är bergbundna och stora hållområden finns framför allt här men också utmed stranden vid Lejondalssjön.

Jordarten på de lägre partierna utgörs huvudsakligen av glaciallera och det är framför allt dessa områden som odlats upp för jordbruksändamål. I övrigt dominerar sandig-moig morän med svallat ytskikt. Torv finns på några mindre områden i skogen. Finsand förekommer enligt nya jordartskartan på några platser, bl.a. i södra delen av reservatet. Ändmoräner finns inom Sveden som ligger sydväst om Lejondalssjön, i västra delen på området mellan Hällkanavägen och E18 samt i det strandnära området söder om Roligheten.

2.5.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Lejondals naturreservat har ett stort värde framför allt för kommuninvånarna genom sitt läge nära Bro samhälle. Reservatet ligger strategiskt mellan Kungsängens Golf Club och Lejondals konferensanläggning och borde kunna locka besökare därifrån.

Stora och omväxlande skogsmarker erbjuder möjligheter till strövande, motion, svamp- och bärplockning och vintertid skidåkning. Det stora antalet myrstackar och myrstigar kan också fånga en del besökares intresse.

Det levande jordbruket med åker- och betesbruk bidrar till en "äkta" upplevelse av landbygden.

Hällkana friluftsgård med elljusspår/motionsspår, bastu, duschar, lokaler för uthyrning till sammanträden, läger, dagkolloverksamhet etc., boll- och lekplaner och iordningställd badplats med bryggor och grillplatser lockar det stora flertalet besökare. Det finns en stor parkeringsplats som ger möjlighet också för bussar att parkera.

Lejondalssjön inbjuder till bad från hällarna, paddling, sportfiske och på vintern skridsko- och skidåkning.

Naturens betydelse som rekreationsskälla för människan har under de senaste 20-30 åren uppmärksammats i forskningen alltmer. Den erfarenhet som många människor har av att naturen är till stor nytta vid stresshantering och mental återhämtning har fått stöd i denna forskning. Lejondals naturreservat har genom sitt läge framför allt nära Bro samhälle en stor potential att fungera som sådan "kraftkälla" för hälsan.

2.6 Källförteckning

1. Länsstyrelsens beslut 1975 om bildande av Lejondals naturreservat samt beslut 1984 om ändrade föreskrifter för reservatet och fastställande av skötselplan.
2. Regeringens skrivelse 2001/02:173. En samlad naturvårdspolitik.
3. Berggrundskartan Uppsala SV, SGU Ser. Af nr 105
4. Geologiska kartbladet Uppsala SV, SGU Ser. Ae nr 9Nya jordartskartan 2011
5. SGU:s Jordartsgeologiska databaser. "Jordarter 1:50 000 – databas över Upplands-Bro kommun"
6. Samhällsbyggnadsnämndens beslut (2010-03-03, dnr 10/2031) om skötsel av kommunens skogsinnehav för perioden 2010-2018
7. Skogsällskapet Skogsbruksplan 2009-2018 för Upplands-Bro kommun
8. Skogsällskapet Skogsbruksplan 2011för Bro Häradssallmänning
9. Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 2010
10. Skogsstyrelsens sumpskogsinventering 1996
11. Orienteringskarta HÄLLKANA, Utdrag ur Järfälla OKs kartdatabas. Delvis reviderad 2005
12. Länsstyrelsens yttrande 2012-04-23
13. Häradsekonomisk karta från 1860
14. Riksantikvarieämbetets register över fornlämningar
15. Naturvårdsverket 2006 "Naturen som kraftkälla – Om hur och varför naturen påverkar hälsan"

PLANDEL

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 11 skötselområden. Indelningen utgår från den markanvändning och skötsel som ska utföras för att nå syftet med naturreservatet. Skötselområdena redovisas på skötselplanekartan, se bilaga 1. Därutöver behandlas ett avsnitt om fornlämningar och kulturhistoriska lämningar och ett om jakt och fiske.

Skogsmark:

Skötselområde 1: Äldre/gammal skog, 37 ha, Naturvård - skötsel

Skötselområde 2: Hällmark, 6 ha, Naturvård - skötsel

Skötselområde 3: Våtmark/sumpskog, 8 ha, Naturvård – orört

Skötselområde 4: Betad skog, 3 ha, Naturvård - skötsel

Skogsproduktion

Zon I: 118 ha

Zon II: Naturvårdsinriktad skogsproduktion 37 ha

Jordbruksmark

Skötselområde 5: Åkerbruk, 10 ha

Skötselområde 6: Bete på tidigare åker, 11,5 ha

Skötselområde 7: Bete på trädklädd och öppen naturbetesmark, 18,5 ha

Övrigt/Generellt: Skötsel av åkerrenar, bryn och diken

Jordbruksbyggnader

Tomtmark

Skötselområde 8: 0,7 ha

Vattenområde

Skötselområde 9: Lejondalssjöns del i naturreservatet, 56 ha

Skötselområde 10: Bäck, Naturvård – skötsel, 0,5 ha

Fornlämningar och kulturlämningar

Jakt och fiske

Friluftsliv

Skötselområde 11: Hällkana friluftsgård och badplatsen

Tillgänglighet: Vägar, leder, motionsspår och stigar, handikappanpassning, snöröjning, skidspår

Vindskydd, grillplatser och bänkar

Renhållning

Information: Informationstavlor, reservatsskyltar, naturstigar, broschyr

Övrigt/generellt

3.1 Skogsmark

90 ha av skogsmarken ägs av Upplands-Bro kommun och resterande 126 ha av Bro Häradsallmänning.

Upplands-Bro kommun har genom Samhällsbyggnadsnämnden den 3 mars 2010 beslutat om vilka mål som ska gälla för skötseln av kommunens skogsinnehav i kommunen. Beslutet innebär beträffande Lejondals naturreservat att målet är ”Rekreationsskog” för merparten av den kommunägda skogen. Syftet med denna målklass är att ”ta tillvara och förstärka skogarnas värde för rekreation och friluftsliv samt biologisk mångfald”. Andra skogsområden i naturreservatet pekas ut med målklassen ”Naturvård – orört” och ”Naturvård – skötsel”. Med nämnda dokument som underlag och syftet med naturreservatet formuleras nedan övergripande bevarandemål för skötseln av skogsmarken.

Övergripande bevarandemål

Skogsmarkens värde för rekreation och friluftsliv samt för biologisk mångfald ska bevaras och i stora delar av naturreservatet öka. Det innebär följande:

- Skogslandskapet ska uppvisa variation vad gäller barr och löv. Skogsför yngningarna, ofta monokulturer, ska på kommunens mark styras över till flerskiktade blandskogar med jämn åldersspridning.
- Lövet genom asp, björk och sälg ska öka i skogsbestånden. Gamla aspbestånd bevaras.
- Mängden död ved ska öka.
- För att öka den biologiska mångfalden också i det brukade skogslandskapet sparas gamla fröträd/överståndare för att utvecklas till evighetsträd.
- Myrstackarna bevaras och ges möjlighet att etableras på nya platser.

Skötselområde: 1 Äldre/gammal skog, 37 ha – Naturvård- skötsel

Bevarandemål

- Skogen på mark som tidigare varit skogsmark/utmark ska bevaras och utvecklas till gammal flerskiktad barrskog med inslag av löv (avdelning 75, 81, 88, 89, 90, 94, 99 och 102, 108, 109, norra delen på 112, ¹ samt avd 3²).
- Arter som visar på lång skoglig kontinuitet ska få möjlighet att spridas i området som exempelvis, rävticka, fjälltaggsvampar, matt- och revlumner.
- Mängden död ved stående och lågor ska öka.

Skötselåtgärder

Inom område 94 kommer såväl röjning som gallring att behöva utföras för att styra mot en variationsrik blandskog. De gamla tallarna behålls för att växa in i det ”nya” beståndet.

¹ Avdelningsnumren återfinns i Skogsbruksplanen (2009) för Upplands-Bros kommuns skogsinnehav

² Avdelningsnumren återfinns i Skogsbruksplanen (2011) för Bro Häradsallmänning

I övriga avdelningar kommer skogen i princip att lämnas orörd. Røjning och gallring som kan behövas för att öka skogens tillgänglighet för friluftslivet och för att gynna hotad flora och fauna ska utföras. Det kan handla om att upparbeta vindfällen som fallit över motionsspår och stigar i syfte att eliminera hinder för tillgängligheten, att avverka och röja för att gynna gamla tallar, enar, aspbestånd etc.

Ansvarig för åtgärderna: Reservatsförvaltaren.

Skötselområde 2: Hällmark, 6 ha – Naturvård - skötsel

Bevarandemål

- Hällmarkerna/bergimpedimenten ska lämnas i princip till fri utveckling (avdelning 91¹ samt avd 29²).
- Mängden död ved ska öka.
- Förekomsten av arter som noterats i nyckelbiotopsinventeringen som talticka och reliktböck (spår noterats) ska öka i utbredning.

Skötselåtgärder

Røjning görs av ungtall, björk- och aspely i skrevor, sprickor och partier med tunt jordtäckte för att förhindra igenväxning samt vid behov i anslutning till de äldre tallarna.

Nämnda arter lokaliseras för att utvecklingen och spridningen av arterna ska kunna följas.

Ansvarig för åtgärderna: Reservatsförvaltaren.

Skötselområde 3: Våtmark/Sumpskog, 8 ha – Naturvård – orört

Skogsmarken är hydrologiskt påverkad genom den dikning som skett.

Bevarandemål

- Sumpskogarna, av vilka flertalet har pekats ut i sumpskogsinventeringen och i nyckelbiotopsinventeringen lämnas i princip till fri utveckling (avdelning 85 och 87³ samt avd 10, 28, 41, 46, 47 och 66⁴).
- Arter som noterats i nyckelbiotopsinventeringen som källpraktmossa, rörsvepemossa, långfliksmossa, vedtrappmossa, kantvitmossa, gammelgranslav, skärmstarr och bröshjon ska öka i utbredning
- Mängden död ved ska öka.
- Hydrologin bevaras intakt.

Skötselåtgärder

Nämnda arter lokaliseras för att utvecklingen och spridningen av arterna ska kunna följas.

¹ Avdelningsnumren återfinns i Skogsbruksplanen (2009) för Upplands-Bros kommuns skogsinnehav

² Avdelningsnumren återfinns i Skogsbruksplanen (2011) för Bro Häradsallmänning

³ Avdelningsnumren återfinns i Skogsbruksplanen (2009) för Upplands-Bros kommuns skogsinnehav

⁴ Avdelningsnumren återfinns i Skogsbruksplanen (2011) för Bro Häradsallmänning

Gran som vandrar in i sumpskogen p.g.a. att hydrologin är påverkad av diken röjs bort. Ytterligare naturvårdsskötsel i form av röjning och gallring, som kan behövas för att gynna för dessa biotoper representativ eller hotad flora och fauna, får utföras. Frågan om hur hydrologin ska bevaras intakt bör utredas.

Ansvarig för åtgärderna: Reservatsförvaltaren.

Skötselområde 4: Betad skog 3 ha – Naturvård – skötsel

Bevarandemål

- Perifera delar av skogsmarken i direkt anslutning till befintlig betsmark ska bevaras som skogsbete.
- Skogsbestånd med inslag av hassel, säl, spärrgreniga gamla granar, grova äldre tallar och ett fålskikt som fortfarande hyser viss hävdberoende flora prioriteras. Det innebär att sammanlagt 3 ha hektar skogsmark överförs till skogsbete.

Skötselåtgärder

Bete införs på två mindre områden, som idag är skogsmark (tidigare sannolikt naturbetesmark), vilka framgår av skötselplanekartan. Stängslet flyttas in i skogen. Åtgärden görs först efter att avtal tecknats med djurhållare.

Ansvarig för åtgärderna: Reservatsförvaltaren

Skogsproduktion

Reservatsbeslutet innebär inget hinder mot att bedriva skogsbruk i de områden som betecknas zon I (Bro Häradsallmänningens mark) och zon II (kommunens mark) i reservatet. Zonerna anges på till reservatsbeslutet hörande beslutskarta (2012-06-14).

Reservatsbeslutet innebär dock vissa restriktioner för skogsbruket. Se gällande reservatsföreskrifter som biläggs skötselplanen. Bl.a. är det förbjudet att slutavverka på en ny yta utan att skogen på intilliggande föryngringsyta nått minst 1,5 meter i höjd, att bryta stubbar och markbereda genom harvning eller plöjning, att införa främmande trädslag samt att använda handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel. Dessutom gäller förbud att inom zon I slutavverka på större sammanhängande yta än 3 ha och inom zon II avverka på större sammanhängande yta än 0,5 ha.

Rekommendationer om hänsyn i skogsbruket

Vid skogsbrukets långsiktiga planering ska strävan vara att utjämna åldersklasserna så att tillgången till äldre strövvänlig skog alltid finns. Skogsbestånden ska utvecklas till variationsrika, olikåldriga och flerskiktade bestånd med såväl träd- som buskskikt för att bli attraktiva för friluftslivet.

- På impedimentmarker (hällmarker, myrar, kärr) ska ingen avverkning ske som inte är motiverad av naturvårdsskäl.
- Där förutsättningar finns ska fröträd lämnas och tillåtas växa in i det nya beståndet.

- Generellt bör vissa träd, såväl löv som barr, ges förutsättningar att växa till och bli grova (s.k. evighetsträd).
- Träd och buskar av betydelse för djurlivets tillgång på boplatser, skydd och föda ska lämnas. Rönn, hassel, en och ek sparas.
- I barrskog insprängda mindre grupper av äldre lövträd av framför allt asp, björk och sälg sparas där så är lämpligt.
- Solitärer, säregt vuxna och i övrigt unika eller dekorativa träd sparas.
- Plantmaterialet (tall- gran och björk) bör ske med lokal proveniens
- Döda, döende träd av främst löv sparas.
- Stigar rensas från avverkningsavfall.
- Avverkning bör ske under sådan tid att markskador undviks. Om skador ändå uppstår ska dessa repareras.
- Under fåglarnas häckningstid från den 1 april till den 1 augusti bör avverkningar och röjningar inte genomföras.

I övrigt hänvisas till Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till 30 § skogsvårdslagen om hänsyn till naturen och kulturmiljön

Ansvarig för åtgärderna: Markägarna

Övrigt/generellt

Myrstackar

Bevarandemål

- En särskild utredning kommer att klarlägga myrstackarnas roll för den biologiska mångfalden och föreslå bevarandemål. I avvaktan på denna utredning föreslås att 75 % av myrstackarna ska vara aktiva.

Skötselåtgärder

Myrstackarna, som finns i anmärkningsvärt stort antal i reservatet, inventeras och utreds våren och sommaren 2012 inom ramen för ett examensarbete. Inventeringen syftar bl.a. till att kartlägga var de finns med hjälp av GPS och för respektive myrstack notera bl.a. om myrstacken är ”aktiv” eller övergiven.

Inventeringen ska utgöra underlag för närmare precisering av skötselåtgärder.

Ansvarig: Upplands-Bro kommun är ansvarig för att inventeringen görs.

3.2 Jordbruksmark

Skötselområde 5: Åkerbruk, 9,9 ha

För reservatet gäller förbud att utan kommunens tillstånd använda handelsgödsel och kemiska bekämpningsmedel på jordbruksmark.

Bevarandemål

- All åkermark hålls öppen genom åkerbruk

- Åkermarken hålls fri från kemikalier och handelsgödsel.
- Åkerbrynen hyser en hävdgynnad/beroende biologisk mångfald

Skötselåtgärder

Åkrarna brukas årligen genom ekologiskt åkerbruk. Vall och träda tillåts ingå i växtföljden.

Vad gäller skötseln av åkerbrynen se avsnittet ”Övrigt/Generellt: Skötsel av åkerrenar, bryn och diken”, sidan 25.

Ansvarig för åtgärderna: Jordbruksarrendatorn

Skötselområde 6: Bete på tidigare åker, 11,5 ha

Dessa betesmarker omfattas av förbudet att utan kommunens tillstånd använda handelsgödsel och kemiska bekämpningsmedel.

Bevarandemål

- Betesmarken (på tidigare åkermark) hålls öppen och åkerkonturerna från tidigare tidsepoker ska kunna avläsas i landskapet.
- Den hävdberoende biologiska mångfalden som exempelvis rödklöver, kärringtand, buskmåra etc., som vandrar in successivt på åkrarna från åkerbrynen ska öka i utbredning.
- De öppna diken ska bibehållas och hållas fria från igenväxning.
- En med skog planterad åker omförs till betesmark om det finns tillgång på betesdjur. Området markeras 61 (0,7 ha) på skötselplanekartan.

Skötselåtgärder

Åkermarken betas årligen. För att gynna utvecklingen av den hävdberoende/gynnade floran ska gräset vid slutet på betessäsongen vara väl avbetat. Finns högt gräs kvar vid betessäsongens slut ska marken betesputsas.

Betesstängslet ska underhållas väl. I samband med att nytt stängsel sätts upp ska stängslet flyttas ut så att betesmarken inkluderar åkerbrynet/skogsbrynet. Syftet med detta är att ge en chans för den ”gamla” ängs- och betesmarksfloran i brynen/fröbanken att utvecklas och på sikt vandra in i betesmarken på åkern.

Skötselområde 61. Under förutsättning att det finns tillräckligt antal betesdjur för att sköta befintliga betesmarker samt restaurera områdena 71-76 enligt nedan, så får skogen avverkas på område 61 när det är lämpligt och marken inhägnas. Avtal om bete upprättas. Alternativt förblir området 61 skogsmark med skogsproduktion (Zon II).

Ansvarig för åtgärderna: Berörd jordbruksarrendator.

För skötselområde 61: Reservatsförvaltaren vad gäller restaureringen och att träffa avtal.

*Skötselområde 7: Bete på trädklädd och öppen naturbetesmark, 18,5 ha***Bevarandemål**

- En mosaik av trädklädd betesmark och öppen naturbetesmark ska bevaras. Det trädslag, som ger karaktär åt betesmarken på respektive delområde, gynnas. Det innebär gammal tall i några betesområden, björk, asp och ask i andra. Grova, gamla sälgar, ek samt en och annan spärrgrenig fristående grov gran sparas, liksom vildapel och kulturväxter som syrener och krusbär som minner om tidigare bosättningar. Hasseln, som ger karaktär åt två områden, dels i norr vid reservatsgränsen (71) och dels på udden vid Svarvviken (72) ska bevaras och utvecklas till kraftfulla bestånd. Betesmarkens i övrigt karakteristiska av att buskar som en, nypon och slånbär ska finnas. De idag små kvarvarande partier av solexponerade öppna naturbetesmarker ska bevaras och utvidgas successivt. Syftet är att gynna utvecklingen av hävdberoende, torra-friska artrika vegetationstyper. Exempel på arter som därigenom förväntas öka är kattfot, jungfrulin, grå- och revfibbla, prästkrage, smultron, brudbröd, rödklint, gulmåra, vitmåra, nattviol, blåklocka, vårbrodd, darrgräs etc. Slätterfibblan, som växer i den med gammal tall bevuxna betesmarken, ska bevaras och öka. Ängsskären är en annan art som bör öka i området. Igenväxningsvegetation som bl.a. asp-, björk-, asksly och älggräs förekommer inte.
- Lundartad vegetation med typiska arter som storrams, underviol, vårärt, ormröt och trolldruva bevaras.
- Gamla döende lövträd och lågor bevaras i den betade strandskogen i norr.
- Den hävdade naturbetesmarksarealen ska öka med sex stycken, idag igenväxande betesmarker. Dessa markeras som 71-76 på skötselplanekartan.
- Myrstackarna bevaras och ges möjlighet att etableras på nya platser med undantag för platser med anläggningar för friluftslivet.

Skötselåtgärder

Årligt bete och vid behov betesputsning.

De trädbärande betesmarkerna gallras och röjs. De öppna partierna naturbetesmark vidgas successivt genom avverkning och röjning. Stämplingen ska göras av expert med "gräsmarksblick". Riset samlas ihop och transporteras bort. Markskador får inte ske på de biologiskt värdefulla delarna i betesmarken. Uppstår skador ska dessa repareras.

Skötselområde 71-76: Sex delområden restaureras genom avverkning, röjning och uppsättning av stängsel.

Skötselområde 71 och 72 inkluderas i intilliggande betesfålla genom att stängslet flyttas. Om hästarnas betes- och tramptryck blir för stort får dessa delområden stängas av med enkel hägnad under del av betesperioden. I område 72, där hasseln ska gynnas på aspens bekostnad, bör ringbarkning av asp övervägas för att förhindra

uppslag av rotskott.

Skötselområde 73: Igenväxande, trädklädd och öppen betesfälla vid torpet Hällkana. Området restaureras under förutsättning att det finns tillgång på betesdjur. Det gamla, delvis raserade betesstängslet används alternativt sätts nytt stängsel upp. Dricksvatten ordnas till djuren. Fårbete förordas.

Skötselområde 74: Igenväxande trädklädd betesmark vid torpet Stora Tingsviken. Området håller på att restaureras för att kunna betas med får. Betesstängsel ska sättas upp och dricksvatten till djuren ska ordnas.

Skötselområde 75: Restaureringsarbeten i form av rövningar har påbörjats. Strandområdet och området mellan befintlig betesfälla (hästbeten) och vandringsleden ska betas om det finns tillräckligt med betesdjur. Betesstängsel sätts upp.

Skötselområde 76: En stor del av området var åker och ”betesmark som varit åker” enligt 1950 års ekonomiska karta. Idag är den strandnära delen av området igenväxt och utgör strandskog. Området restaureras genom att den gamla åkern friläggs genom rövning och avverkning. Hästkastanjerna bör tas bort. Trädskiktet i övrigt glesas ut så att ljuset når marken för att gynna fältskiktet. Betesstängsel sätts upp. Frågan om hästbete har aktualiserats. Om hästarnas betes- och tramptryck blir för stort får strandområdet stängas av med enkel hägnad under del av betesperioden.

Under fåglarnas häckningstid från den 1 april till den 1 augusti bör avverkningar och rövningar inte genomföras.

Betesstängslen ska underhållas väl.

Arrendeavtal eller motsvarande ska upprättas för dessa tillkommande betesmarker.

Ansvarig för åtgärderna: Reservatsförvaltaren för restaurering och tecknande av avtal. Berörd jordbruksarrendator för betesdriften.

Övrigt/Generellt: Skötsel av åkerrenar, bryn och diken

Bevarandemål

- Solexponerade åkerrenar, bryn mot åker och diken ska uppvisa artrika växtsamhällen med prästkrage, rödklöver, blåklocka, gulmåra, vitmåra, rödklint etc.

Skötselåtgärder

Åkerbrynen slås en gång per år, lämpligen i augusti. Höet tas om hand och transporteras bort.

Ansvarig för åtgärderna: Reservatsförvaltaren. Tjänsten bör utföras av jordbruksarrendatorn genom överenskommelse.

Jordbruksbyggnader

Ekonomibyggnaden/förrådsbyggnaden på Stora Tingsviken ingår i jordbruksarrendet genom ett tilläggsavtal

Ekonomibyggnaden/ladan på Lilla Tingsviken har tidigare använts av föreningen Kulturböjen. Föreningen har en del virke och tegel kvar, som kan få plats i ett

begränsat utrymme. Idrottsvaktmästarna på kommunens Kultur- och fritidsenhet har förvarat viss utrustning i ladan och enligt uppgift från enheten finns inget behov av att använda ladan längre. Inget avtal finns.

Skötselåtgärd:

Ekonomibyggnaden på Stora Tingsviken ska underhållas och marken vårdas.

Ansvarig: Jordbruksarrendatorn

Ekonomibyggnaden som ligger på fastigheten Lilla Tingsviken är en timmerlada med enkupigt taktegel, vilket tyder på att byggnaden kan vara av kulturhistoriskt värde.

Namnen Tingsviken och Kronbacka härrör från 16- och 1700-talen. Byggnaden behöver undersökas närmare. Marken vårdas genom att gräset slås en gång per år (augusti). Ansvarig: Upplands-Bro kommun.

Skötselområde 8: Tomtmark**Skötselåtgärder**

Tomterna vid Roligheten och torpet vid Hällkana ska skötas.

Ansvarig: Berörd markägare respektive hyresgästen Friluftsförbundet.

3.3 Vattenområde**Skötselområde 9: Lejondalssjöns del i naturreservatet, 56 ha****Bevarandemål:**

- Vattnet ska vara av god kvalitet för bad.
- Vattenområdet intill badplatsen vid Hällkana ska hållas helt fritt från vattenvegetation som bladvass, säv, vattenpilört och annan vegetation som minskar trivselen vid bad.
- Vattenområdet intill de uddar som frekvent används för friluftslivet, t.ex. vid grillplatser och vindskydd ska hållas fria från vattenvegetation, som begränsar badmöjligheter och sportfiske från land.

Skötselåtgärder

Årligen tas prov på badvattnet för kontroll av vattenkvaliteten.

Vattenvegetationen slås vid behov årligen vid badplatsen. Vattenvegetationen slås också vid behov vid uddar.

Ansvarig för provtagningen: Upplands-Bro kommun

Ansvarig för vegetationsslåttern: Reservatsförvaltaren.

Skötselområde 10: Bäckan 0,5 ha**Bevarandemål**

- Bäckan bevaras med träd- och buskvegetation. Där bäcken passerar det öppna landskapet ska den öppna landskapsbilden bibehållas, vilket innebär att endast enstaka grupper av träd och buskar markerar bäckens meandrande lopp genom landskapet.
- Trädporellan, som noterats i samband med nyckelbiotopsinventeringen, ges möjlighet att utvecklas i området.

Skötselåtgärder

Trädporellan lokaliseras. Det är viktigt inför de punktvisa röjningsinsatser som föreslås vid byggnadslämningarna från sågen och invallningen/muren uppströms, se vidare avsnittet om Fornlämningar och kulturlämningar.

Träd- och busksly röjs bort endast längs den del av bäcken som passerar betesmarken.

Ansvarig: Reservatsförvaltaren

3.4 Fornlämningar och kulturhistoriska lämningar**Bevarandemål**

- Objekten ska vara i vårdat skick.
- Allmänheten ska genom information få kännedom om objekten och vad de representerar.

Skötselåtgärder

Objekten ska vårdas genom avverkning och röjning. Innan åtgärder genomförs ska samråd ske med antikvarisk expertis.

Ansvarig för samrådet: Upplands-Bro kommun

Ansvarig för genomförandet av åtgärder: Reservatsförvaltaren.

3.5 Jakt och fiske**Jakt - Bevarandemål**

- Faunan är för många en viktig del i naturupplevelsen. Besökaren ska förutom fågelfaunan knuten till skogen, odlingsmarken och vattenområdet kunna få se såväl älg som rådjur och annat klöv- och småvilt. Viltstammarna ska vara av sådan storlek att besökaren ges en god möjlighet att få se viltet och dess spår.

Skötselåtgärder

Jakten är utarrenderad. Ansvarig: Upplands-Bro kommun och Bro Häradsallmänning är ansvariga för arrendeavtalen.

Jakt får av hänsyn till det intensiva friluftslivet enligt reservatsföreskrifterna inte bedrivas inom ett område vid Hällkana friluftsgård. Dock har jaktarrendatorn rätt att inom detta område ta hand om skadat eller dött djur, rätt att avliva skadeskjutet eller på annat sätt skadat djur samt rätt att bära jaktvapen.

Befintliga jakttorn, siktgator, utfodringsplatser och jaktkojor ska markeras på karta och redovisas till Upplands-Bro kommun. Ansvarig: Jakträttsinnehavaren.

Befintliga jakttorn ska underhållas och information ska även fortsättningsvis anslås på jakttornen om att allmänheten inte har rätt att gå upp i tornen och om man gör det så sker det på eget ansvar. Ansvarig för detta är jakträttsinnehavaren.

Uppförande av nya jakttorn och röjning av siktgator får inte väsentligt begränsa allmänhetens möjligheter att nyttja området för friluftslivet. Av den anledningen införs tillståndsplikt för uppförande av jaktkoja samt jakttorn intill markerade motionsspår. Jakttorn som inte längre brukas ska monteras ned och tas bort. Befintliga jaktkojor/ vindskydd med eldstad för jägarna ska underhållas.

Ansvarig: Jakträttsinnehavaren.

Reservatsbeslutet utgör inget hinder mot att ordna utfodringsplatser. Samråd ska dock ske med berörd markägare innan nya utfodringsplatser eller mineralstenar placeras ut.

Ansvarig: Jakträttsinnehavaren.

När jakt pågår ska erforderlig, tydlig skyltning göras vid reservatets skogsbilvägar och på andra strategiska ställen så att besökande görs medvetna om att jakt pågår inom ett visst område. När jakten upphört ska anslagen omgående tas ned.

Ansvarig: Jaktledaren.

Årligen och efter avslutad jaktsäsong ska statistik över fält vilt lämnas in till Upplands-Bro kommun och i rapporteringen ska också lämnas en bedömning av storleken på viltstammarna. Ansvarig: Jaktarrendatorn.

Fiske - Bevarandemål

- Lejondalssjön ska ha goda bestånd av fisk, som gör det möjligt för besökande allmänhet att få idka enklare form av fritidsfiske.

Skötselåtgärder

Kommunens fiskerätt i Lejondalssjön får även fortsättningsvis utarrenderas till en sportfiskeklubb. Reservatsbeslutet föreskriver inga inskränkningar i fisket. Ansvarig: Upplands-Bro kommun tecknar nytt avtal eftersom det existerande avtalet löpt ut.

Allmänheten har rätten att fritt få meta med toppknuten lina från land i reservatet inom fastigheterna Hällkana 1:1, Lejondal 2:2, Stora Tingsviken 1:1, Svarrviken 1:1, Sveden 1:1 och Sveden 1:2 till vilka hör enskilt vattenområde inklusive fiske (bundet) i Lejondalssjön. Observera att inom fastigheten Tång 2:3 är fisket samfällt.

Sportfiskeklubben ska även fortsättningsvis genom fiskekortsförsäljning ge allmänheten möjlighet till sportfiske och visst kräftfiske. För närvarande omfattar detta kräftfiske högst fem dagar under kräftfiskeperioden med maximalt 50 håvar och 10 burar per dag. Fördelningen sker genom utlottning till kommuninvånare som inte är medlemmar i klubben. Klubbens medlemmar har rätt att fiska i samma omfattning. Omfattningen framöver ska regleras i det avtal som ska upprättas.

I denna skötselplan tas inte frågan om fiskevård upp eftersom endast del av sjön ingår i naturreservatet.

Fisketillsyningsmännen ska ha rätt att ha ett par båtar liggande i reservatet. En enkel flytbrygga får anläggas för dessa båtar. Var bryggan ska placeras och om tillsyningsmännen behöver ytterligare båtar på plats får utredas närmare. Vidare ska utredas lämpligheten av fortsatt nyttjande av vägen ner till ekonomibyggnaden på Stora Tingsviken för biltrafik och parkering i samband med kräftfisket.

Ansvarig: Reservatsförvaltaren i samråd med sportfiskeklubben.

De båtar (10-15) som ligger på stranden i Lejondals naturreservat, de flesta omedelbart norr om Björkvik, ska flyttas bort från stranden och reservatet. Båtarna

har lagts dit utan godkännande från markägaren, som är kommunen. Strandområdet städas av från den nedskräpning som skett. Ansvarig: Båtagarna. Tas inte båtarna bort frivilligt får kommunen vidta andra åtgärder för att få bort dem.

3.6 Friluftsliv

Övergripande bevarandemål

Naturreservatet ska bli mer attraktivt och besöksvänligt.

Detaljerade bevarandemål

- Hällkana friluftsgård är tillgänglig året runt för olika målgrupper; *allmänheten, kommunens skolor, dagkolloversksamhet, Ur- och skurförskolorna*, för *dagbarnvårdare* och för *föreningar* med idrott, friluftsliv, naturupplevelser och friskvård som verksamheter. Friluftsgården är öppen och tillgänglig på tider när målgrupperna besöker området. Vintertid är vägen ner till gården och del av parkeringen snöröjd.
- Friluftsgården med badplats och dess övriga anläggningar för idrott, bollspel och lek samt parkering är väl underhållna och skötta.
- Tillgängligheten till skogsområdena i östra delen av naturreservatet är förbättrad genom markerade vandringsleder/stigar.
- Tillgängligheten till reservatet från Kungsängens Golf Club underlättas genom en ca 500 meter nyanlagd grusad väg, som binder samman Kungsängens Golf Club med reservatet och Hällkana friluftsgård. Målet är att också golfbanebesökare lätt kan nå naturreservatet.
- Det 3 km långa motionsspåret/elljusspåret bibehålls. Den som inte vill passera genom hästhagarna, när hästarna är på bete, erbjuds alternativ sträckning utanför hästhagarna.
- Slitaget på stränderna minskar till följd av kanalisering genom ytterligare tre fasta grillplatser samt två vindskydd.
- Vandringsleder/stigar, motionsspår/elljusspår och övriga anläggningar är väl underhållna och skötta.
- När snöförhållandena så medger finns preparerade skidspår på elljusspåret och på Lejondalssjön.
- Bana för skridskoåkning är plogad på Lejondalssjön.
- Hällkana friluftsgård, badplatsen och elljusspåret är tillgängliga för rörelsehindrade.
- Hela reservatet upplevs som ”rent” från skräp. Soptunnor finns på strategiska platser. Besökare är medvetna om att man inte får skräpa ner i naturen.
- Ett hundbad finns i anslutning till Hällkana friluftsgård.
- Information finns om naturreservatets upplevelsevärden (Lejondalssjön och stränderna med badklipporna, de lövrika strandskogarna, odlingsmarkerna

med naturbetesmarkernas biologiska värden, skogen, de lavrika hällmarkerna, sumpskogarna och övriga värdefulla skogsmiljöer, samt fornlämningar och andra kulturspår), Hällkana friluftsgård och friluftsanläggningarna med lederna och stigarna etc. Information om reservatet finns dels ”på plats” genom nio reservatsskyltar och tre informationstavlor och en naturstig och dels genom information om reservatet på kommunens hemsida.

- Minst 80 % av besökarna i reservatet ska vara nöjda eller mycket nöjda med den naturupplevelse de haft i området.

Skötselåtgärder

Skötselområde 11: Hällkana friluftsgård och badplatsen

Hällkan friluftsgård (f.d. ”Ladan”) underhålls löpande, så omklädningsrum, duschar, toaletter etc. är i bra skick.

En översyn av öppettiderna görs för att nå målet om tillgänglighet för olika målgrupper. På försök ska caféet hållas öppet för allmänheten under dagkolloversksamheten redan år 2012. Erfarenheterna av försöket får visa om och hur caféverksamheten kan samordnas med dagkolloversksamheten.

Gräsyrtorna för vistelse, bollspel och lek ska klippas. Lekredskapen besiktigas årligen och eventuella brister åtgärdas omgående. Området mellan bollplanerna och vägen ned till friluftsgården slås på sensommaren, lämpligen i augusti, och höet transporteras bort.

Vattenvegetationen röjs årligen på badplatsen, så att den erbjuder goda förhållanden. Bryggorna hålls rena från fågelspillning, som av sanitära skäl samlas in och inte sopas ner i vattnet.

Badet vid Hällkana friluftsgård ska göras tillgängligt för rörelsehindrade (rullstolsbundna) bl.a. genom att en asfaltslinga eller hårdpackad grusgång anläggs från Hällkana friluftsgård ned till bryggan. Sådan handikappanpassning föreslogs redan i den tidigare skötselplanen, som fastställdes 1984, men har inte genomförts. I god tid innan åtgärderna utförs ska samråd ske med handikapporganisation om hur detta lämpligen bör göras.

En toalettbyggnad (TC) med två toaletter, varav en handikappanpassad sätts upp i skogsbrynet intill Hällkana friluftsgård som ersättning för befintlig TC/”Bajamaja” vid friluftsgården.

Ett hundbad anläggs och skyltas upp vid Hällkana friluftsgård och på lämpligt avstånd från badplatsen.

Ansvarig för att nämnda åtgärder utförs: Reservatsförvaltaren

Tillgänglighet

Vägen från Bro till den stora parkeringsplatsen (vid Hällkana) är öppen för allmän trafik. Vägen ska hållas i bra skick och vintertid snöröjas.

Ansvarig: Upplands-Bro kommun.

Parkeringsplatsen ska underhållas genom att skrapas och grusas av vid behov. Trädgårdsavfall, som dumpats alldeles i anslutning till parkeringsplatsen, tas bort för att förhindra spridning av trädgårdsväxter i naturreservatet. Lövbärande vilda buskar

och träd släpps upp i brynet mot omgivande skog. Del av parkeringen snöröjs på vintern, hur stor del får styras av behovet.

Vägen ner till Hällkana friluftsgård underhålls och sköts löpande. På vintern ska vägen i sin helhet snöröjas.

En anslutningsväg fram till den handikappanpassade toaletten anläggs och ska vara av sådan standard att rullstolar med lätthet kan ta sig fram.

Följande *skogsbil/brukningsvägar* ska hållas i sådant skick att man kan ta sig fram med *cykel*: skogsbilvägen från Kronbacka och österut, skogsbilvägen från Hällkana friluftsgård och österut och brukningsvägen från Hällkana och norrut. Se bifogade skötselplanekarta.

Vägrenarna, undantaget vägen från Kronbacka och österut, ska slås minst en gång under sommaren (tidigast den 1 augusti) och gräset samlas ihop. Detta bidrar till trevnad för besökaren och gynnar den biologiska mångfalden.

En ny gångstig (ca 500-600 meter), som förbindelseväg mellan reservatet och golfbanan i öster, anläggs från befintlig skogsbilväg från Hällkana fram till en befintlig väg på golfbanan. Vägen ska vara 1,5-2 meter bred och grusas av. Vägen ska ha sådan kvalitet att man kan ta sig fram med barnvagnar och eldrivna rullstolar.

Stigar/leder Befintliga större stigar i reservatet binds samman för att ge besökarna möjlighet att få uppleva reservatets olika naturtyper. Stigarna/lederna markeras i terrängen och skyltas upp. Det betyder att 1,26 km stig ska röjas fram i terrängen, se karta. 5,33 km stig/led ska markeras och skyltas upp.

Motionsspåret/elljusspåret ska vara ca 1,5- 2 meter brett och hållas väl skött och preparerat året runt; under barmarkssäsongen för löpning, promenader m.m. och vintertid för skidåkning. Det ska hållas fritt från sly och träd på en bredd av 5 meter för att underlätta anläggande av skidspår. En alternativ sträcka på ca 70 meter ställs i ordning utanför hästtagarna för att ge hästrädda besökare en möjlighet att ta sig runt en stor del av motionsspåret, utan att passera hästtagarna under den tid på sommaren då hästarna är ute på bete. Exakt var i terrängen denna tvärförbindelse läggs får avgöras efter närmare undersökning på plats. En möjlighet, som bör övervägas, är att flytta betesstängslet några meter norrut för att ge plats för denna alternativa sträckning.

Under barmarkssäsongen ska spåret ha sådan kvalitet att det kan användas av rörelsehindrade med eldrivna rullstolar. Enligt 1984 års skötselplan ska en "tydlig uppmärkning av motionsspåren vid Hällkana ske så att synsvaga kan utnyttja spåren". Denna åtgärd är inte utförd. Önskemål om och behov av denna anpassning samt förutsättningarna för att åstadkomma detta ska utredas innan slutlig ställning tas till om åtgärden ska utföras.

Från elljusspåret röjs och markeras två "avstickare" till de närbelägna hällmarkerna, se Skötselplanekartan.

Ytterligare stigar får markeras i terrängen, men för det krävs kommunens tillstånd och godkännande av berörd markägare.

Skidspår. Vid snörika vintrar ska ett skidspår prepareras på Lejondalssjön med start och mål vid Hällkana friluftsgård. Vid behov får ytterligare skidspår, utöver

elljusspåret, prepareras och då utmed de brukningsvägar och stigar som redovisas på bifogade skötselplanekarta.

Skridskobana. En skridskobana hålls öppen på Lejondalssjön med start- och mål vid bl.a. Hällkana.

Upplands-Broleden ska underhållas och skötas väl.

Ansvarig för åtgärderna: Reservatsförvaltaren.

Vindskydd, grillplatser och bänkar

Befintliga tre grillplatser vid Hällkana friluftsgård underhålls väl och förses löpande med ved. När ekonomin så medger ersätts två av grillplatserna med ett grillhus (större takförsedd öppen grillplats) av samma typ som grillhuset vid badplatsen i naturreservatet Frölunda. Samtliga grillplatser vid Hällkana friluftsgård ska vara åtkomliga för familjer med barnvagnar samt för rullstolsburna.

Tre vindskydd i trä uppförs utmed Lejondalssjön på följande platser: Norr om Hällkana friluftsgård, söder om Hällkana friluftsgård i anslutning till Upplands-Broleden samt ute på "halvön" sydväst om Roligheten. I anslutning till respektive vindskydd uppförs en grillplats. Grillplatserna förses med ved. Genom information på platsen uppmanas besökarna att ta med sig skräpet hem eller till sopbehållaren vid Hällkana friluftsgård.

Befintlig grillplats vid "hästbadet" i betesmarken söder om Roligheten verkar vara spontan och avvecklas. Den ersätts av en ny grillplats söder därom.

Naturanpassade enkla bänkar placeras ut vid samtliga vindskydd och grillplatser, och på några strategiska platser utmed motionsspåret och naturstigen.

Det ungefärliga läget för dessa anläggningar framgår av skötselplanekartan. Det slutliga läget för respektive anläggning får avgöras efter detaljrekognoscering i fält.

Ansvarig: Reservatsförvaltaren.

Renhållning:

Befintliga soptunnor vid Hällkana friluftsgård och vid parkeringsplatsen bibehålls. Sophämtning och tömning av latrin får anpassas efter behovet under året. Ansvarig: Upplands-Bro kommun

I syfte att dölja de stora sopbehållarna vid gaveln på Hällkana friluftsgård uppförs ett rött träplank runt uppställningsområdet.

För att förhindra nedskräpning *informerar besökarna* om att nedskräpning är förbjudet och uppmanas att ta med sig skräpet hem eller till sopbehållarna vid Hällkana.

En viktig skötselåtgärd är att *löpande kontrollera att det inte blir nedskräpning* och i förekommande fall omgående samla in skräpet. Områden i riskzonen är närområdena till Hällkana friluftsgård, parkeringsplatsen, grillplatserna samt till vägarna, lederna och stigarna.

Ansvarig: Reservatsförvaltaren.

Information

Informationstavlor. Befintlig informationstavla i anslutning till parkeringen och vägen ned till Hällkana friluftsgård ersätts med en ny informationstavla i trä. En informationstavla i trä placeras vid vägskalet vid Kockbacka för samordning av den spridda information som finns där idag. En tredje monteras direkt på väggen på Hällkana friluftsgård. Informationstavlorna förses med information primärt om naturreservatet och de verksamheter och aktiviteter som rör friluftslivet och som bedrivs i och i anslutning till reservatet. Kort information ges också om andra närbelägna naturvårdsobjekt i kommunen som den skyddade nyckelbiotopen på Bro Häradsallmännings mark utanför naturreservatet etc. På informationstavlan på Hällkana friluftsgård ska finnas utrymme för dagsaktuell information från lärare till elever, ledare för dagkolloverksamheten etc.

Reservatsskyltar. Fyra reservatsskyltar i A1-format och sju i A2-format tas fram samt sju skyltställ i trä. Reservatsskyltarna placeras ut vid strategiska punkter vid vägar, stigar och leder som går in i naturreservatet. De större reservatsskyltarna placeras på de tre informationstavlorna och en skylt placeras på en informationstavla vid klubbhuset på Kungsängens Golf Club. Placeringen redovisas på bifogade skötselplanekarta.

Ansvarig: Upplands-Bro kommun är ansvarig för att ta fram informationsskyltarna (utformning med karta, bilder och texter samt tryckning) och reservatsförvaltaren är ansvarig för beställning av skyltställ och informationstavlor samt för uppsättningen av dessa på angivna platser.

Informationstavlorna och skyltställena skall underhållas. Reservatsförvaltaren är ansvarig för detta.

Reservatsskyltarna ersätts med nya skyltar vid behov. Reservatsförvaltaren är ansvarig för detta.

Naturstig. Det 3 km långa elljusspåret ska också användas som naturstig. 10 skyltar med skyltställ tas fram. Naturstigarna ska på ett pedagogiskt sätt ”på plats” bl.a. visa på naturreservatets värden; odlingsmarkerna med åker och bete och den skötselberoende biologiska mångfalden, skogen med sina hållmarker, gammal skog, sumpskog och strandskog, Lejondalssjön med stränderna, kulturlämningarna och informera om varför området är naturreservat.

Ansvarig: Reservatsförvaltaren är ansvarig för att ta fram skyltarna (utformning med karta, bilder och texter samt tryckning), för beställning av skyltställ samt för uppsättningen av dessa på angivna platser.

Tipspromenader Reservatsföreskrifterna utgör inget hinder mot att ordna med tipspromenader i reservatet. Samråd ska dock ske med reservatsförvaltaren. Efter avslutad tipspromenad ska alla markeringar och anslag omgående tas bort.

Ansvarig: Arrangören.

Övrigt/generellt

Om det finns behov av ytterligare omfattande anläggningar och anordningar för friluftslivet i området så ska en utvecklingsplan tas fram. I planen ska i så fall redovisas vad som är möjligt och önskvärt utifrån syftet med naturreservatet.

Ansvarig: Upplands-Bro kommun om en sådan plan ska tas fram.

Ridning är inte längre tillåtet i naturreservatet med undantag för ridning på anvisad väg/stig i samband med förflyttning av hästar till och från betena.

4. Markering av naturreservatets gräns

Naturreservatets gräns ska märkas ut i terrängen. Det är viktigt att detta görs på ett rättssäkert sätt. Det får inte råda någon tveksamhet för vare sig reservatsbesökare eller markägare/sakägare om vad reservatsgränsen går. Idag finns endast spår kvar från den gamla gränsmarkeringen. Den måste göras om på nytt.

Ansvarig: Reservatsförvaltaren. Om det är svårt att återfinna gränsen bör Lantmäteriet kontaktas.

5. Uppföljning och tillsyn

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsförvaltaren svarar för dokumentation av vilka skötselåtgärder som genomförts och när de genomförts under året.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Kommunen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Det görs årligen för samtliga anläggningar och anordningar för friluftslivet. Det görs vart tredje år för odlingsmarkerna och vart sjätte år för skogsmarken.

5.3 Tillsyn

Kommunen genom Bygg- och miljönämnden ansvarar för tillsynen inom området.

6. Finansiering

Kommunen är ansvarig för finansieringen av de skötselåtgärder som inte kan finansieras på annat sätt som t.ex. genom EU:s miljöersättningar eller andra statliga bidrag. Länsstyrelsen i Stockholms län har beslutat (2011-05-11) att bevilja kommunen "statligt bidrag till lokala naturvårdsprojekt" för att delfinansiera upprustningen av reservatet. Det handlar om bidrag till bl.a. nio reservatsskyltar med skyltställ, två informationstavlor, grusbelagd gångstig till golfbanan, 10 skyltar med skyltställ till naturstigarna samt till 300 m fårstängsel.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

(1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

Skötselåtgärd	När	Var	Prio
Naturvårdsskötsel	Efter 2020	Skötselområde 1. Äldre/gammal skog	3
Naturvårdsskötsel	Efter 2020	Skötselområde 2. Hällmark	3
Naturvårdsskötsel, ta bort inträngande gran	2015-2018	Skötselområde 3. Våtmark/sumpskog	2
Röjning, gallring, bete införs	2012-2013	Skötselområde 4. Betad skog	1
Utredning om myrstackar (examensarbete)	2012	Hela reservatet	1
Åkerbruk. Åkerbrynen slås.	Årligen	Skötselområde 5. Åkerbruk	1

SKÖTSELPLAN

Dnr

2011-000083

2012-06-14

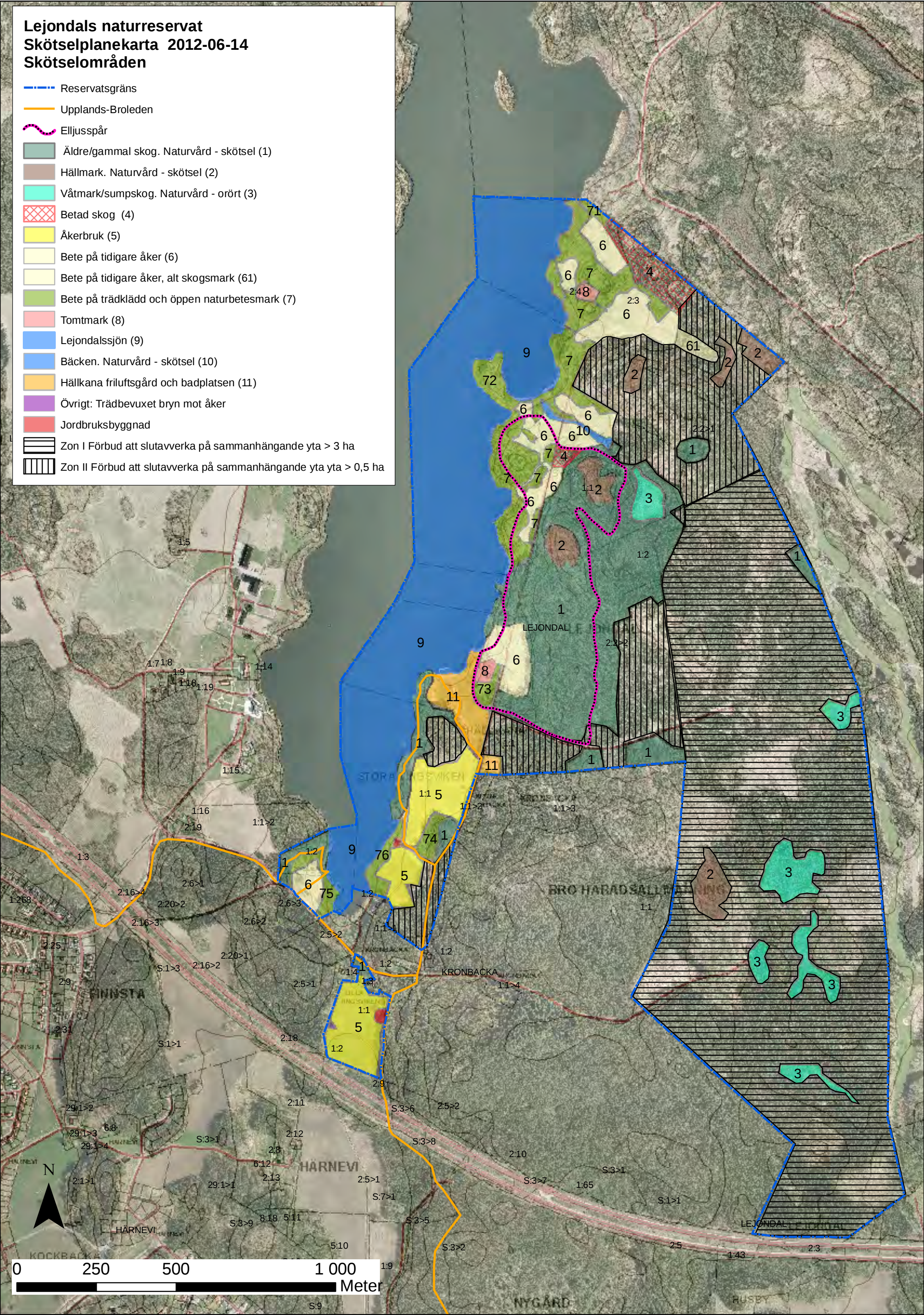
Bete Omföring av skog på åker till betesmark	Årligen Lämplig tidpunkt	Skötselområde 6. Bete på tidigare åker Skötselområde 61. Planterad åker	1 3
Bete och vid behov betesputsning. Restaurering genom gallring och röjning. Bete införs på fler områden	Årligen 2012-2015	Skötselområde 7. Bete på trädklädd och öppen naturbetesmark	1
Skötsel av åkerrenar, bryn, diken och vägrenar	Årligen		1
Jordbruksbyggnader. Utred byggnaden på Lilla Tingsviken	2013		2
Normal skötsel	Löpande	Skötselområde 8. Tomtmark	1
Provtagning vattenkvalitet Vattenvegetation tas bort vid bl.a. badplatsen	Årligen Vid behov	Skötselområde 9. Lejondalssjön	1
Viss röjning i öppna landskapet	Vid behov	Skötselområde 10. Bäck	1
Fornlämningar och kulturhistoriska lämningar vårdas	2013		2
Löpande underhåll. Översyn av öppetider för caféet. Badet görs tillgängligt för rörelsehindrade. En ny toalettbyggnad (TC). Ordna hundbad. En grusad gångstig mellan Hällkana friluftsgård och Kungsängens Golf Club. Ordna alt. sträckning för motionsspåret utanför hästhagarna. Binda samman och skylta upp stigarna. Uppföra vindskydd, ordna grillplatser. Nya informationstavlor och reservatsskyltar. Naturstig.	2012-2014	Skötselområde 11. Hällkana friluftsgård och badplatsen	1

Bilagor

1. Skötselplanekarta - Skötselområden
2. Skötselplanekarta – Friluftsliv
3. Föreskrifter för naturreservatet

Lejondals naturreservat
Skötselplanekarta 2012-06-14
Skötselområden

- Reservatsgräns
- Upplands-Broleden
- Elljusspår
- Äldre/gammal skog. Naturvård - skötsel (1)
- Hällmark. Naturvård - skötsel (2)
- Våtmark/sumpskog. Naturvård - orört (3)
- Betad skog (4)
- Åkerbruk (5)
- Bete på tidigare åker (6)
- Bete på tidigare åker, alt skogsmark (61)
- Bete på trädklädd och öppen naturbetesmark (7)
- Tomtmark (8)
- Lejondalssjön (9)
- Bäcken. Naturvård - skötsel (10)
- Hällkana friluftsgård och badplatsen (11)
- Övrigt: Trädbevuxet bryn mot åker
- Jordbruksbyggnad
- Zon I Förbud att slutavverka på sammanhängande yta > 3 ha
- Zon II Förbud att slutavverka på sammanhängande yta yta > 0,5 ha

Lejondals naturreservat
Skötselplanekarta 2012-06-14
Friluftsliv

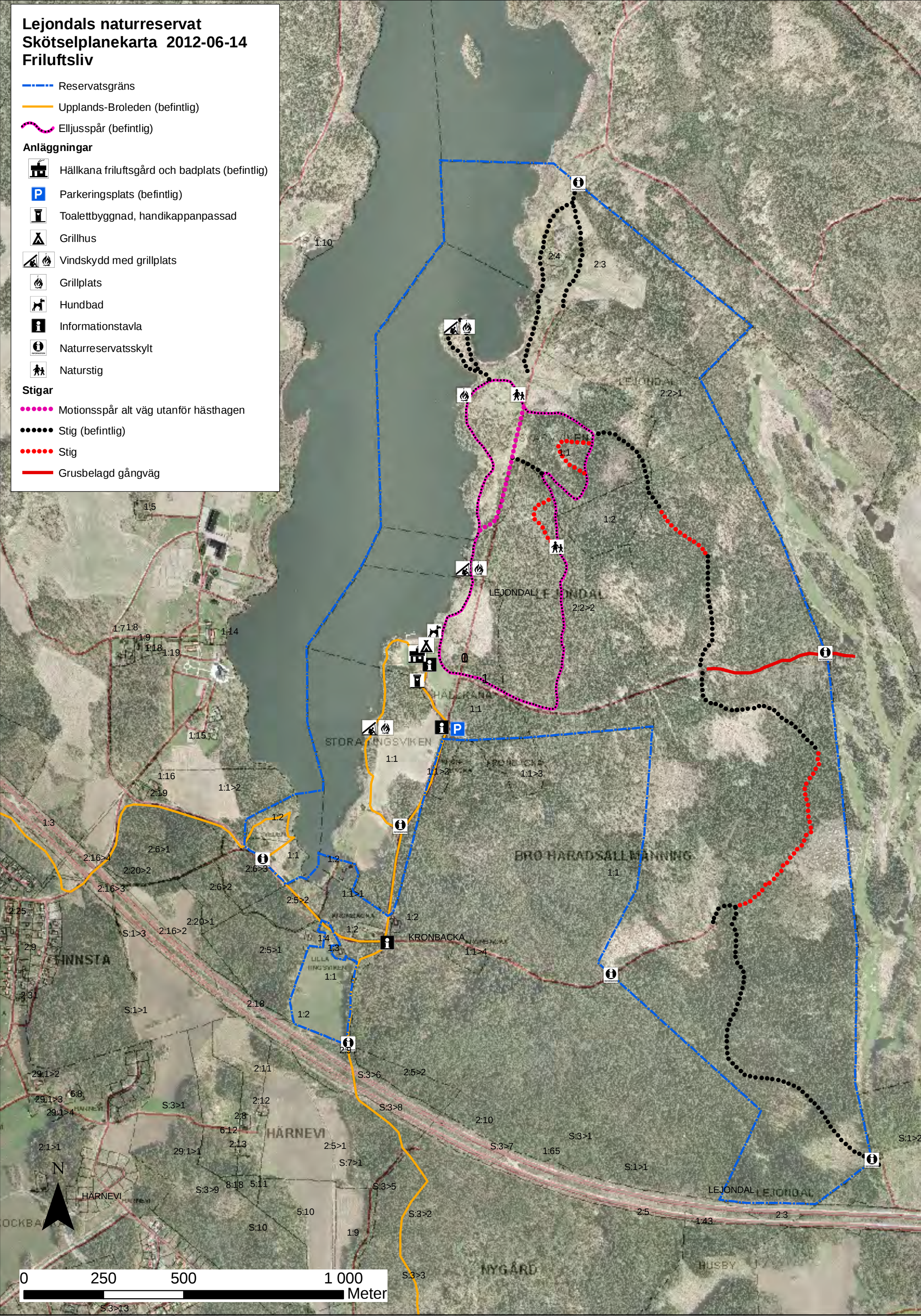
- Reservatsgräns
- Upplands-Broleden (befintlig)
- Elljusspår (befintlig)

Anläggningar

- Hällkana friluftsgård och badplats (befintlig)
- Parkeringsplats (befintlig)
- Toalettbyggnad, handikappanpassad
- Grillhus
- Vindskydd med grillplats
- Grillplats
- Hundbad
- Informationstavla
- Naturreservatsskylt
- Naturstig

Stigar

- Motionsspår alt väg utanför hästhagen
- Stig (befintlig)
- Stig
- Grusbelagd gångväg

Hur man överklagar

Detta beslut kan skriftligen överklagas **inom tre veckor** från den dag beslutet kungörs i Dagens Nyheter, vilket planeras ske fredagen den 29 juni 2012.

Skrivelsen med ert överklagande ska ställas till Länsstyrelsen i Stockholms län men skickas till Tillväxtkontoret i Upplands-Bro kommun på nedanstående adress:

Upplands-Bro kommun
Tillväxtkontoret
196 81 KUNGSÄNGEN

Handlingarna kommer att skickas vidare till Länsstyrelsen, om Tillväxtkontoret inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni har begärt.

I skrivelsen är det viktigt att ange vilket beslut ni överklagar genom att uppge beslutsdatum och ärendets diarienummer (dnr). Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha. Bifoga de handlingar som ni anser ger stöd för er uppfattning.

Underteckna överklagandet med namn samt uppge er postadress och telefonnummer.

Om något är oklart, tala med Tekniska avdelningen på tfn 08-581 690 00.